

VI. IZVESTJE

MESTNEGA DEKLIŠKEGA LICEJA

V LJUBLJANI

IN Z NJIM ZDRUŽENIH ODDELKOV.

ŠOLSKO LETO 1912/3.

•••

IZDAL

IVAN MACHER, C. KR. PROFESOR IN RAVNATELJ.

V LJUBLJANI 1913.

□

ZALOŽIL MESTNI DEKLIŠKI LICEJ.

TISK „NARODNE TISKARNE“ V LJUBLJANI.

VI. IZVESTJE

MESTNEGA DEKLIŠKEGA LICEJA

V LJUBLJANI

IN Z NJIM ZDRUŽENIH ODDELKOV.

ŠOLSKO LETO 1912/3.

□□□

IZDAL

IVAN MACHER, C. KR. PROFESOR IN RAVNATELJ.

V LJUBLJANI 1913.

□

· · ZALOŽIL MESTNI DEKLIŠKI LICEJ. · ·

TISK „NARODNE TISKARNE“ V LJUBLJANI.

Kranjska — s posebnim ozirom na francosko medvladje in zopetno združitve s habsburško monarhijo.

(Ob priliki stoletnice spisala Frida Klečeva.)

Raznovrstna je bila usoda kranjske dežele, preden jo je podelil prvi habsburški kralj svojim sinovoma.

O prvotnih prebivalcih, Ilircih, trdijo že stari zgodovinarji, da niso v nobenem sorodstvu s svojimi sosedi Kelti in Tračani. Ilirce in poznejše keltske priseljence so uklonile končno zmagoslavne rimske legije. Aemilius Scaurus je podjarmil vso karnsko deželo — imenuje se po keltskih Karnih — do alpskih višin. Prvi med Rimljani je ta konzul prekoračil Vzhodne Alpe in sklenil zvezo s Tavriščani.¹⁾

Za časa Avgusta pa slišimo o uspešni obrambi Metulluma, prvem junakem boju na sedanjih slovenskih tleh.

Pač blagodejne so bile kulturne inštitucije, ki jih je organizirala rimska vlada. Središče naše dežele pa, kjer so se križale ceste na vse strani, so si izbrali Avguštovi vojaki za svojo postojanko in tam ustanovili ob Ljubljani Emono.

Rimska država pa ni imela trdnega fundamenta, porušili so jo navali barbarskih narodov, prodirajočih od severa proti jugu. Naši kraji so takrat menjavali kaj hitro svoje lastnike. Vzhodnim Gotom so sledili Langobardi, in ko so se preselili tudi ti v solnčno Italijo, zasedli so njih mesta Sloveni in Avari. Kot zaveznike jih srečamo najprej v zgodovini, a kmalu so si prisvojili roparski Avari hegemonijo nad slovenskimi poljedelci. Tega jarma so jih rešili Bavarci, a Sloveni so morali sedaj pripoznati nadvlado svojih spasilcev. To je bilo v prvi polovici VIII. stoletja. Za časa Karola Velikega, ki je uklonil Bavarce in uničil Avare, so postali Frankom neposredno pokorni. Sedaj se je pričelo v naših deželah pokristjanjevanje in nemška kolonizacija.

Še so Sloveni ohranili svoje vojvode, ki so jih slovesno vmeščali na Gosposvetskem polju. Ta velepomembna slavnost jasno dokazuje, da izvira oblast slovenskega vojvode iz ljudstva.

Po onih časih, ko so Nemci s svojimi zavezniki razbili madjarsko silo pri Augsburgu, je vladal našim deželam mejni grof Popon. Ohranjena nam je listina izza 30. junija l. 974. V tej podari rimsko-nemški cesar Oton II. brižinskemu škofu posestva „in ducatu praefati ducis et in comitatu Poponis comitis, quod Carniola vocatur et quod vulgo Creina marcha appellatur (v prej imenovani vojvodini vojvode in grofiji grofa Popona, ki se imenuje Carniola, in navadno nazivlja Kranjska).

¹⁾ Dimitz, Geschichte Krains I., stran 20.

Med avstrijskimi vladarji je bil Babenberžan Lepold VI. prvi, ki si je pridobil nekaj posestev na Kranjskem. Kupil jih je l. 1229. od brižinskega škofa Gerolda za 1650 mark srebra. Središče je bila Dobrava na Dolenjskem.¹⁾ Na raznovrstne načine je pomnožil Friderik II. očetove pridobitve. V listinah izza l. 1232. se že imenuje „dominus Carniolae“ (gospod Kranjske). Središče njegovih posestev je bil Kamnik. Seveda z isto pravico so se tako nazivali tudi koroški vojvode, oglejski patrijarhi, salzburški, brižinski in briksenski škofje, vsi oni so gospodovali kranjskim pokrajinam.

V sredi XIII. stoletja so izumrli Babenberžani in koroški vladarji Šponhajmci. Žalosten čas je napočil za slovenske dežele, ki so bile brez vladarja. Vse listine takratnih časov opisujejo zmede in nered, ki je zavladal po naših krajih. Umevno je torej, da so se dežele brez lastnika oklenile z veseljem žezla mogočnega češkega Otokarja.

Odkar je Inocenc IV. l. 1245. na lijonskem cerkvenem zboru proklel Štavlfovcu Friderika II., tudi nemška država ni imela splošno priznanega vladarja. Nihče ni torej pravno podelil Otokarju te vojvodine, stare državne dežele. Zato njegova država, ki so jo mejili Sudeti in Jadransko morje, ni imela obstanka, razbil jo je prvi Habsburžan na nemškem prestolu, izvoljen od izbornikov 29. septembra l. 1273. Na moravskem polju sta se merila češki lev in habsburški orel. 26. avgust l. 1278. je naklonil zmago Habsburžanu. Otokar je umrl na bojišču, „Habsburžani so postali dediči njegovih dežel in njegovih načrtov.“²⁾ S privoljenjem državnih knezov je podelil Rudolfu novo pridobljene dežele svojima sinovoma, Albrehtu in Rudolfu (Avstrijsko, Štajersko in Kranjsko s slovensko krajino).

Iz dveh ozirov je ta dan 27. decembra l. 1282. največjega, historičnega pomena za kranjsko deželo. Prvič se takrat utemeljuje državnoppravna samostojnost naše domovine, ne oziraje se na dosedanjo združitev s koroško vojvodino. Od tega znamenitega dne naprej je bila pa tudi usoda kranjske dežele nerazdružljivo spojena s habsburško vladarsko hišo, zato mora vsak Kranjec hraniti ta dan v živem spominu. V državnoppravnem oziru moramo prištevati tudi Kranjsko onim deželam, ki so tvorile fundament habsburške oblasti v naši monarhiji. „Napredek, zaokroževanje in utrditev habsburške oblasti v slovenskih deželah, to je zunanja zgodovina Kranjske v naslednjih stoletjih.“³⁾ Habsburžani so kaj visoko cenili trgovinsko važnost svojih južnih dežel; to dejstvo je upošteval tudi Rudolf IV. ustanovitelj, ko je proglasil l. 1364. Kranjsko za vojvodino in tu ustanovil Rudolfovo.

Tesna je bila vez med vladarsko hišo in kranjskimi podložniki. Naklonjenost, ki so jo izkazovali Habsburžani, ta najslavnejša evropska dinastija onih časov, svojim podanikom, je rodila v srcih teh brezpogojno udanost. To je bilo habsburškim knezom dobro znano; opetovano priznavajo, da so prebivalci notranje Avstrije (Štajerske, Koroške in Kranjske) njih najzvestejši podaniki.

Viharnim dnem kmetiških uporov in turških navalov je sledilo mirno XVII. in XVIII. stoletje, a že konec tega in še bolj začetek naslednjega pomeni v tem oziru velik preobrat. Napoleon, veliki sin revolucije, pridrvi s svojimi Francozi v sosedne države ter jih užuga z ognjem in mečem. Velikanski je bil vpliv tega vojskovođe na vojake. Kakor povesod je hitel tudi v Italiji od zmage do zmage. Že je stal s svojo slavno četo med Brento in Piavo, vsak

¹⁾ Gruden „Zgodovina slov. nar.“ II., stran 196.

²⁾ Gruden, stran 212.

³⁾ Gruden, stran 216.

trenutek pripravljen, da vdere v srce avstrijske monarhije. Prvikrat, po dolgo že preteklih turških navalih je tedaj pretila Kranjski velika bojna nevarnost. Nadvojvoda Karol je načeloval maloštevilni, slabo organizirani avstrijski vojski. Napoleon nikakor ni podcenjeval svojega velikega nasprotnika. „Dosedaj,“ se je izrazil, „sem zmagoval nad vojskami brez poveljnikov, a zdaj hitim v boj s poveljnikom brez vojakov“. Mantua je padla 2. februarja 1797, Gradiška 19. marca, Gorica 20. marca. General Massena je prodiral proti Celovcu, Bernadotte pa proti Ljubljani. Nepopisna panika se je polastila prebivalstva. Bežalo je na vse strani. 1. aprila je prišel general Bernadotte s svojim generalnim štabom v Ljubljano in se nastanil v škofijski palači. 28. aprila ob 8. uri zjutraj pa je sprejelo mesto Napoleona samega v svojem obzidju. Sodobna ljubljanska priča nam slika junaka stoletja kot mladega, majhnega moža, vdrtih oči in zagorelega obraza. Ta prva invazija Francozov je trajala pet tednov. Meseca maja l. 1797. je izročil Bernadotte vlado avstrijskemu generalu Meerveldtu. Oktobra istega leta so sklenili kampo-formijski mir.

A po veliki katastrofi pri Ulmu so prišli Francozi zopet na Kranjsko in njih poveljnik Massena je zasedel 28. novembra 1805. Ljubljano. Tega francoskega generala je ohranilo ljudstvo v najslabšem spominu. Nalagal je strašne vojne davke; takrat so izpraznili vse občinske blagajne. K sreči je zapustil Ljubljano po požunskem miru 4. januarja l. 1806.

Tri leta pozneje srečamo Francoze zopet na Kranjskem. Bojev tistega leta se je udeležilo tudi ljudstvo, katero je nadvojvoda Ivan organiziral v deželni brambi; zato jih je ohranilo najbolj živo v spominu. Kranjska deželna bramba je, kar se tiče uniform, oboroženja in izobrazbe zaostajala za onimi sosednih dežel. Ta nedostatek so zakrivli merodajni faktorji, kakor deželni predsedniki, okrajni glavarji, škofje in opatje. To je bila velika škoda, ker vobče pripoznano je bilo vedno, da so kranjski kmetje izborni vojaki.

Splošno so znane znamenite bitke pri Aspernu in Wagramu l. 1809. Vsak Avstrijec pozna tirolske junake in slavno branitev avstrijskih Termopil, Naborjeta in Predela ter njih slavne branitelje Henselja in Hermanna. Manj znani so boji pri Razdrtem in vendar so se borili tudi tam kranjski sinovi z največjim pogumom in navdušenjem za svojo domovino. A vse je bilo zaman; general Macdonald se polasti s svojim korom Razdrtega, Podvelba, Logatca in pride 30. maja v Ljubljano. Takoj prihodnji dan so jeli oblegati ljubljanski grad. Poveljnika grajske posadke sta bila feldmaršallajtnant Moitelle in Lefèbre. Že v noči med 22. in 23. majem so obleganci kapitulirali. Ljubljana je postala francoska. 1200 pešcev in 200 konjenikov je zasedlo kastel.

Razni zgodovinarji naslednje dobe so razpravljali o tej kapitulaciji. Dimitz trdi, da je komandant hrabro posadko izdal.¹⁾ Sandri²⁾ pa primerja sramotno predajo kastela črni senci, ki zatemneva svit, obsevajoč slavne čine naših pradedov. Po njegovem mnenju Moitelle niti mislil ni na resno in odločno defenzivo kastela, poganjal pa se je bil za vrhovno poveljništvo, da bi spravil svoje premoženje na varno. Kot edin opravičevalen vzrok navaja visoko starost poveljnikovo (76); vendar pa priznava, da je skriv nesrečne kapitulacije tudi vrhovni poveljnik Hrvaške, Kranjske in Istre, hrvaški ban, feldmaršallajtnant grof Gyulai, ki je prerano zapustil Ljubljano, ne da bi ji preskrbel dovolj močno posadko.

¹⁾ Dimitz VIII., stran 268.

²⁾ Sandri „Die Franzosenkämpfe in Krain 1809,“ Carniola 1912, stran 169, 244.

V „Carnioli“ je objavil Aškerc,¹⁾ korešpondenco med Moitellom in francoskim generalom La Marqueom za časa obleganja kastela. Ta pisma pričajo, da se je Moitelle udal, ko je spoznal, da je vsak odpor brezuspešen.

Francozi, ki so bili že prej zasedli Trst in Notranjsko, so postali po kapitulaciji Ljubljane lastniki Gorenjske. Končno so uklonili tudi Dolenjsko. Pri Rudolfovem in Kočevju so udušili upor z drakonično strogostjo. Bojev pa le ni bilo konec. Pred vsem je omenjati napad na Ljubljano, ki ga je izvršil hrabri avstrijski general du Montet.

Takoj po wagramski bitki sta se pričeli Avstrija in Francija pogajati. Francijo je zastopal minister zunanjih zadev, Champagny, Avstrijo pa cesarjev brat, nadvojvoda Ivan. Ohranjena nam je korešpondenca francoskega pooblaščenca z Napoleonom, ki nam pojasnjuje te zadeve. „Francoskemu cesarju je vseeno kake dežele si ugrabi; gre mu samo za množino in velikost, ljudje so mu blago, s katerim se trži. Nič ga ne zanima, kake naj bodo te zemlje, ki se mu naj prepustijo, samo enake morajo biti tistim, ki jih odstopi on, kajti središče države je v njegovi oblasti.“²⁾ Umevno je, da se pri takem postopanju Napoleon ni oziral na enotno narodnost novih pokrajin. V Schönbrunn, poletni rezidenci Habsburžanov, je bival mogočni diktator in zapovedoval Evropi. Nejasne so njegove zahteve. Sedaj se odloči za severne, nekaj časa pozneje za južne dežele monarhije. V nekem pismu izza 13. septembra l. 1809. povdarja svoje stremljenje po Sredozemskem morju in željo vplivati tudi na carigrajsko politiko. Po dolgem oklevanju se slednjič definitivno odloči za poznejše ilirske dežele.

14. oktobra l. 1809. sta se pogodili Avstrija in Francija v Schönbrunn. Gorenjo Koroško, Kranjsko, Goriško, Gradiško, Trst, avstrijsko Istro, Pustrsko dolino na Tirolskem, Hrvaško primorje in Hrvaško do Save je odstopil Franc I. Napoleonu, ki je združil te dežele z beneško Istro, Dalmacijo, Boko Kotorsko in Dubrovnikom v ilirske pokrajine (provinces illyriennes). Ljubljanski mestni arhiv hrani slovenski prevod Schönbrunnske pogodbe³⁾.

22. oktobra so grmeči topovi in doneči zvonovi oznanjali Ljubljančanom Schönbrunnski mir. Kakšna čustva so navdajala takrat deželo, ki je delila že več kot 500 let s svojo vladarsko hišo žalost in veselje! Močna roka usurpatorjeva pa jo je kruto odtrgala od osrčja monarhije in izročila negotovi prihodnosti.

Radi svoje ugodne lege, tik pred Italijo, je zavzemala Kranjska odlično mesto v ilirski državi. Ljubljana, ki je štela takrat 13.000 prebivalcev, je postala stolno mesto Ilirije. Okupacijo in organizacijo pokrajin je Napoleon poveril svojemu pastorku, italijanskemu podkralju Evgenu Beauharnais'u, a generalnim guvernerjem Ilirije je imenoval maršala Marmonta. Nejasno je izprva razmerje med podkraljem in guvernerjem, nejasen je tudi delokrog obeh dostojanstvenikov. Vzrok temu je pač cesarjevo naziranje, da je Ilirija privesek italijanskega kraljestva. Te zadeve sta uredila šele dekreta izza oktobra l. 1809. in aprila l. 1811. Posebna komisija je izdelala v Parizu načrt, ki bi se po njem opravljala Ilirija. Navodila je dal Marmont. Maršal Marmont, vojvoda Dubrovniški, je bil prijatelj velikega Napoleona že izza mladih let. Svoj administrativni talent je izkazal v Dalmaciji, zato mu je poveril Napoleon dostojanstvo dubrovniškega vojvode. V Iliriji sta mu bila pridružena generalni intendant financ in generalni komisar justice. Marmontova

1) Aškerc „Kapitulacija ljubljanskega grada pred Francozi“ Carniola 1911, st. 35.

2) Vošnjak „Ustava in uprava ilirskih dežel 1809—1813“, Zb. M. St. XII., stran 168.

3) Vošnjak meni, da je to prva diplomatska listina v slovenskem jeziku.

oblast je bila vojaškega značaja, bil je vrhovni poveljnik ilirske armade v mirovnem času. Ta maršal je ena izmed najbolj simpatičnih oseb francoske vojske one dobe. Vsi zgodovinarji hvalijo njegovo značajnost in nesebičnost. Ob vsaki priliki je uvaževal preteklost Ilircev in se oziral na njih udanost do Habsburžanov. A čakalo ga je težavno delo; najtežavnejša pa je bila ureditev financ. Napoleon je namreč naložil podjarmljenim deželam vse stroške za vojsko, sledeč svojemu načelu: „Ilirija naj se sama vzdržuje“. Kranjska sama je plačala 15,260.000 frankov. Marmont je obsojal to preveliko obremenitev ilirskih dežel. Izrazil se je o tem: „L'empereur ne vouloit pas reconnaître le manque d'harmonie entre la charge qu'on nous donne à porter et entre nos revenus.“¹⁾ (Cesar ni hotel priznavati pomanjkanja harmonije med bremenom, ki se nam nalaga in našimi dohodki). Pri tem je največ trpelo ljudstvo. Še danes živi v priprostem narodu spomin na neznosne davke, ki so mu jih naložili Francozi. Nazivljali so jih fronke in davkarijo fronkarijo. Ljudska govoricca se poslužuje teh izrazov še danes. Avstrijski vladi so plačevali deseti in dvajseti del letnih dohodkov, Francozom pa osebni, obrtni, zemljiški, hišni davek in davek od premičnin. Zelo veliki so bili na Kranjskem hišni davki, 60% čistega dohodka.

Vrhutega je bil l. 1810. velik državni bankerot. Efektivna vrednost avstrijskih bankovcev se je znižala na $\frac{1}{6}$ nominalne vrednosti.

Še bolj nepriljubljen pa je bil krvni davek. Ker so se Ilirci ob vsaki priliki izkazali za spretne vojake, je Napoleon pomnoževal od dne do dne rekrutni kontingent teh dežel. Ob neki priliki se je izrazil, da so ilirski polki najboljši vojaški zbor francoske vojske. Kranjska sama je poslala nad 6000 vojakov v francosko armado. Marsikatera družina je težko pogrešala delavno moč, a Francozi so postopali brezobzirno; rad ali nerad je bil potisnjen slovenski fant med vojake, kajti Napoleon je uporabljal konskripcijski sistem, to je nabor določenega števila vojakov.

Tudi duhovnikom francoski režim ni bil po volji. Ko je Napoleon okupiral Ilirijo, je preteklo že 8 let, odkar je bil sklenil s cerkvijo konkordat. Po tej pogodbi je bilo očitno katoliško bogoslužje dovoljeno, ako so se izpolnjevale policijske naredbe. Ker se je cerkev odpovedala že prodanim posestvom, je prevzela država plačo duhovnikov. Posledica neurejenih dohodkov so bile slabe gmotne razmere duhovščine, ki so silno neugodno vplivale nanjo. Ob taki priliki so novomeški duhovniki celo štrajkali. Francozi so tudi odpravili razen Božiča, Vnebohoda, Vseh svetnikov in Velikega šmarna — to je bil Napoleonov rojstni dan — vse praznike. Lahko si mislimo, kako nezadovoljno je bilo ljudstvo s takimi reformami!

Vendar bi krivico delali Francozom, ako ne bi omenili tudi tega, kar so dobrega storili za naše dežele. Največja nadloga zlasti za našo domovino in sosedno Primorsko so bili rokovnjači, ki so se skrivali v velikih gozdovih. Z družinimi močmi so nastopali vojaki in kmetje proti tej druhalci, a vse zaman. Rokovnjači so pograbili vse, kar jim je prišlo v pest, bodisi blago, živino ali celo otroke. Te so potem vračali za drago odkupnino staršem. Za časa francoske vlade pa so se te razmere znatno zboljšale, kajti Francozi so z največjo energijo in strogostjo zasledovali roparje in postopače. Na mestu, kjer so jih zasačili, so jih takoj vesili. To je pomagalo. Kmalu se je vrnil mir in red v deželo, ljudstvo pa se je še dolgo s hvaležnostjo spominjalo francoskih orožnikov.

¹⁾ Marmont, Mémoires III.

Zvesta svojim načelom o svobodi, enakosti in bratstvu vseh državljanov (liberté, égalité, fraternité) je francoska vlada odpravila osebno tlako brez odškodnine in razglasila, da so graščinske pravice odkupljive. Napoleon sam je bil najhujši sovražnik podložništvu, seveda je bilo njegovo prizadevanje deloma brezuspešno, kajti težavna je naloga, dvigniti kmete, izboljšati njih gospodarski položaj in poleg tega zadovoljiti grajščake.

Nekdaj za časa Trajana je bila Kranjska središče prometa; preko nje so korakale vojaške čete v Dacijo in zopet nazaj v Italijo. Za časa Francozov pa se je povzpela do slične veljave; postala je prehodna dežela za kupčijo med Orientom, Italijo in južno Francijo. Ob vsaki priliki so Francozi povdarjali trgovinsko važnost ilirskih dežel. Trojno nalogo je odmeril Napoleon ilirskim carinskim uradom, poleg ureditve dohodkov so posredovali tudi trgovino med Francijo in Turčijo, oziroma Avstrijo in morjem. Kontinentalna blokada, to je prepoved prometa z Angleži, pa je mnogo škodovala tudi ilirskim deželam. Umevno je torej, da so Francozi poskrbeli za dobra prometna sredstva. Kakor nekdanji Rimljani so gradili tudi Francozi ceste in so nakladali v to svrhu kmetom cestno tlako, akoravno je to nasprotovalo njih javnemu pravu. Jasno je, da mož, ki je reformiral toliko naprav tudi šolstva ni prezrl. Monopoliziral je vzgojo; šole — pripravnice za birokrate — pa je prepojil z vojaškim duhom. 4. decembra 1810. so ustanovili francosko ilirsko šolo. Dočim so uvedli v ljudske šole in gimnazije narodni jezik, ga učni načrt za višje šole, to so liceji, ne omenja več. Leta 1811. so spremenili že prej osnovano centralno šolo v akademijo s štirimi fakultetami. Zdravniški oddelek so Francozi že našli v Ljubljani. Vrhovec¹⁾ imenuje Francoze slabe šolske organizatorje, za katerimi nihče ni pretakal solz. Temu nasprotno pa povdarja Vošnjak²⁾ enoten širokopotezen duh, ki preveva francosko ilirsko šolstvo.

Ilirija je obsegala več skupin, notranje-avstrijske dežele, del hrvaško-slavonsko-dalmatinskega kraljestva južno od Save, beneško posest v Istri, Dalmacijo, Vojaško granico in Dubrovnik. Te skupine so se med seboj razlikovale v ustavnem in administrativnem oziru. Novo francosko ozemlje pa so razdelili v sedem pokrajin, šest civilnih in eno vojaško, namreč Kranjsko, Koroško, Istro, Hrvaško, Dalmacijo, Dubrovnik in Vojaško granico. Kakor nekdanj dežela Kranjska, tako je obsegala tudi francoska provincija Kranjska tri okrožja, ljubljansko, novomeško in postojnsko. Postojnsko okrožje pa so zmanjšali in priklopili nekaj dežele provinciji Istri, nekaj pa Hrvaški. Ob isti priliki so regulirali tudi kranjsko-štajersko mejo. Štajerski Motnik so združili takrat s Kranjsko, kranjski Jaselnik pa s Štajersko. V celem je imela francoska Kranjska manjši obseg nego prejšnja avstrijska, l. 1812. je štela, 1,483.000 prebivalcev.

Ilirske dežele so pač postale francoska last, a nikakor ne francoske provincije, kajti Napoleon je videl v njih izprva le podjarmljene dežele; vkljub temu pa naj bi se prebivalci nikakor ne čutili podjarmljene, temveč samo pod francosko zaščito. Šele pozneje jih je organiziral po francoskem vzgledu. Ilirija je bila, kakor jo imenuje Vošnjak,³⁾ „dežela pritiklina“ Francije.

20. februarja l. 1811. je zapustil Marmont ilirske dežele. Napoleon mu je poveril vrhovno poveljništvo španske armade. 29. junija je došel njegov naslednik grof Bertrand v Ljubljano. Deloval je v smislu svojega prednika, a že marca l. 1813. ga je odpoklical vladar na nemška bojišča. Sledil mu je Junot, vojvoda Abrantes, ki pa je kmalu zblaznel. 17. julija je imenoval

¹⁾ Vrhovec, „Francoska ljudska šola na Kranjskem“, Letopis M. Sl. 97.

²⁾ Vošnjak, stran 231.

³⁾ Vošnjak, str. 122.

Napoleon generalnim guvernerjem Fouché'ja vojvodo Otrantskega. Bil je to zadnji zastopnik francoske vlade v Iliriji. (29. julija do 25. avgusta.)

Takrat, ko je bil Napoleon na vrhuncu svoje slave, so skušali njegovi namestniki v Iliriji pridobiti višje sloje s plesi, posamezniki in slavnostmi, nižje pa s kruhom. „A mlado brstje,“ pravi Lončar,¹⁾ „ki je poganjalo iz demokratičnih idej velike revolucije, je morila slana Napoleonovega imperionalizma“. Pivko²⁾ pa trdi, „da je bila sila tradicij tako močna, da si Francozi kljub mnogim koristnim napravam niso mogli pridobiti naklonjenosti Ilircev“. Že prej omenjene velike vojne kontribucije pa so odtujile ljudstvo popolnoma Francozom in to v še večji meri, ko je po strahovitem porazu na ruskih bojiščih, vojna sreča zapustila Napoleona. 16. oktobra 1. 1813. so ga pobili združeni Avstrijci, Rusi in Prusi pri Lipskem. Zadnji prizori njegovih bojev z Avstrijo pa so se doigrali na kranjskih tleh, njih središče je bila Ljubljana.

18. maja l. 1813. je dospel italijanski podkralj v Mian, da prevzame poveljništvo ondotne armade in štiti z njo francosko Ilirijo. Vojski „Notranje Avstrije“ je zapovedoval feldcajgmajster baron Hiller. Ta je koncentriral svoje moči okoli Celovca, predstraža je stala pri Beljaku in Spitalu, posamezni oddelki pa so segali do Ljubelja.

Po vojnem načrtu italijanskega podkralja se je pomikala francoska vojska proti Ljubljani, ki jo je zasedel oddelek generala Pina, 20. avgusta.

Ko je podkralj slišal o uspehih avstrijskega feldmaršallajtnanta Radivojevića na Hrvaškem, je izpremenil svoj načrt; vojska, ki je bila namenjena proti Ljubljani, je odslej marširala proti Dravi in dospela 27. avgusta pred Beljak.

Že 26. avgusta pa je zapustil general Belotti Ljubljano, se napotil proti Trziču in odtod na Ljubelj. Ondotni avstrijski posadki je poveljeval stotnik Moll. Uspešno se je branila proti 10 kratni premoči in zapodila Francoze. Pribežali so s Trziča v Kranj in ga zavzeli. Belotti pa se ni čutil varnega, zato je zapustil mesto, požgal most čez Savo in hitel proti Črnučam, da zasede ondotni most. Po predaji Kranja so se vrinili Avstrijci med levo in desno francosko krilo, zato je podkralj odločno zahteval, da Francozi Kranj zopet zasedejo. Začetkom septembra se je Belottiju ta akcija posrečila.

Ker pa je podkralj uvideval, da nima varnega stališča, dokler se ne polasti Ljubelja, je odredil 6. septembra naskok na Bistrico v Rožni dolini. S tukajšnjo zmago pa je dosegel le toliko, da so se Avstrijci umaknili na nasprotni breg. Medtem se je pomikal avstrijski general Fölseis iz Celja proti Kamniku. Sledeč podkraljevemu povelju je zapustil Belotti 8. septembra Kranj in hitel v forsiranih pohodih, ob levem Savinem bregu proti Črnučam. Ob dveh popoldne je dospel v Moste, odtod je marširal proti Mengšu.

Na velikem polju med Mengšem, Komendo in Homcem je bila odločilna bitka z avstrijskimi četami, ki jih je vodil general Fölseis. Še danes živi v ljudstvu spomin na to bitko, „boj pri Mostah“. Avstrijsko zmago je odločila smrt francoskega poveljnika. Od 11. septembra je bival podkralj v Ljubljani, a po avstrijskih zmagah pri Šmarju, Višnji gori, Velikih Laščah in v dolini gorenje Save, je zapustil mesto koncem septembra. V Ljubljani in na Ljubljanskem gradu pa so še gospodovali Francozi, njim na čelu Lamarque. Od treh strani je pretila tedaj mestu nevarnost. V Črnučah je stal Fölseis, v Šmarju Rebrovič, v Postojni Čivič. 29. septembra je zasedel Fölseis mesto in takoj pričel z obleganjem kastela.

¹⁾ Lončar, „Politično življenje Slovencev, I., stran 3.

²⁾ Pivko, Zgodovina Slovencev II., stran 239.

Nekateri Ljubljanci so celo simpatizirali s francosko posadko; zalagali so jo z živili in municijo. Da bi to zabranil, se je Fölseis poslužil radikalnega sredstva: dal je zazidati vse izhode proti grajski strani, slednjič je zapovedal prebivalcem dotičnih hiš izselitev. 5. oktobra ob eni popoldne se je grajska posadka udala.¹⁾ Ob šestih so javili s petimi strelji veseli dogodek okolici. Posadko (213 mož) so ujeli in transportirali v Karlovec. Sodobnik onih časov nam slika v živih barvah veselo razburjenje, ki je ob tej priliki zavladalo med množico. Po razsvetljenih ulicah se je zbiralo trumoma prebivalstvo, in s slavnostnimi priredbami izražalo svoje veselje nad kapitulacijo.

Ko so Francozi okupirali Kranjsko, so odstranili vse spomine na avstrijsko vlado, zamenjali so avstrijske orle s francoskimi. Takrat je zginil tudi orel z mestne hiše izza časa Karola VI., a lojalni ljubljanski meščani so ga zvesto hranili. In res, preden so še sklenili formalen mir, so Ljubljanci zopet pritrdili tega orla na mestno hišo, rojstnega dne cesarja Franca, 12. februarja l. 1814. Spodaj pa so stavili devizo:

„Olimpiade exul dira redux augustior natale Francisci P. T.“ (Po krutih starih letih so privedli izgnanca še veličastnejšega nazaj, rojstnega dne Franca).

Že 13. oktobra l. 1813. je dospel novi avstrijski guverner Ilirije, baron Lattermann v Ljubljano. Francosko Ilirijo so preustvarili Avstrijci v „kraljestvo Ilirsko,“ ki je obsegalo Koroško, Kranjsko, Primorsko s Trstom in do l. 1822. še Reko in Karlovec. Z ozirom na to kraljestvo se imenuje naš cesar v svojem velikem naslovu tudi kralj Ilirije. Takoj so zopet vpeljali avstrijski koledar in stari cerkveni red. Aprila l. 1814. so sklenili mir v Parizu. 4. oktobra istega leta pa so se poklonili Kranjci svojemu vladarju. Grof Saurau (Zavr), cesarski namestnik, je sedel ob tej slovesni priliki na starinskem prestolu. V naslanjaču je bil vezan c. kr. orel, v sedišču pa besede „Zur Huldigung den 4. Oktober 1814.“ Po končani slovesnosti je podaril Saurau ta stol mestu. Župan baron Anton Codelli pa je povdarjal v svoji zahvali, da si štejejo meščani v največjo čast in srečo, shranjevati ta stol v spomin na rešitev izpod francoskega jarma in zopetno združitev s svojimi dobrimi, dednimi vladarji.²⁾

Nenavadno hitro se je za časa medvladja širila francoščina po deželi. Slovenci so se z lahkoto priučili blagoglasnega francoskega jezika. Brezdvomno bi bili v kratkem času romanizirani. Za ohranitev njih narodne individualnosti je bila torej avstrijska vlada velikega pomena. Ko so po odhodu Francozov nastali mirnejši časi, napredovala je pod avstrijskim žezlom dežela zlasti glavno mesto Ljubljana. Največje važnosti je pa hitrejši razvitek slovenskega jezika in slovenske kulture.

Ob vsaki priliki so Kranjci izražali svoje veselje nad dejstvom, da so zopet avstrijski. S posebno slovesnostjo so obhajali rojstni dan svojega cesarja 12. februarja 1815. Strelsko društvo je priredilo takrat ples in namenilo čisti dobiček revežem; meščanski odsek pa jim je volil 300 goldinarjev. Poleti so Ljubljanci pričakovali cesarja samega; njemu na čast so nasadili Lattermannov drevedred iz mesta v Podturski grad. A cesarja ni bilo; obljubil jim je, da jih obišče prihodnje leto. Sedaj so Kranjci pripravljali razstavo, ki bi bila postala prva deželna razstava kranjske dežele, a vse zaman, v noči med 6. in 7. aprilom je umrla cesarica, in vladarja zopet ni bilo med svoje udane Kranjce. V poznejših časih je Franc I. opetovano obiskoval našo domovino, sploh pa znači najbolj življenje tega cesarja

1) Aškerc „Francoska posadka na gradu pa Ljubljanci.“ Carniola 1911.

2) Vrhovec, Kranjska zopet avstrijska, Zvon 1886.

dobrodelna ljubezen napram svojemu ljudstvu. Mnogo dolguje tudi Kranjska njegovi naklonjenosti.

Viharni dnevi francoske invazije so uničili že prej obstoječo poljedelsko družbo, sedaj pa so jo obnovili kot gospodarsko družbo. Njen prvi pokrovitelj je bil nadvojvoda Ivan, prvi ravnatelj baron Žiga Zois. Posebno pozornost je posvetil cesar Franc osuševanju barja.

Baron Valvazor pripoveduje v 11. knjigi svojega dela „Die Ehre des Herzogtums Krain“, da se je bavila avstrijska vlada že l. 1654. z osuševanjem ljubljanskega barja in poklicala v to svrhu dva izvedenca Štefana Degrandija iz Bologne in Nikolaja Vandohola iz Mantue v Ljubljano. Pri tem pa se je v prvi vrsti ozirala na utrdbo mesta. Že takrat so projektirali prekop med Gradom in Golovcem, zakaj teh načrtov izvršili niso, tega Valvazor ne omenja.

Obnovili pa so jih za časa Marije Terezije.

Inicijativo je dal Zorn pl. Mildenheim, ki je na lasine stroške osušil precejšen teren na barju. L. 1769. je cesarica ukazala jezuitu Gabrijelu Gruberju, ki je bil mehanik v Ljubliani, da naj napravi tozadevne načrte. Tudi on je predlagal prekop med Gradom in Golovcem. L. 1772. so pričeli s kopanjem. Sprva je vodil vse operacije Gruber sam, pozneje pa baron Struppi. Veselega srca so zrl Ljubljančanje 25. XI. l. 1780. na prekop, kjer se je prvokrat pretakala voda Ljubljanice.

Vnuk Marije Terezije, Franc I., pa si je stavil nalogo, osuševanje barja dokončati.

Ko je l. 1821. zboroval v Ljubljani kongres evropskih monarhov, ogledal si je cesar Franc ob tej priliki natančno barje. Odslej so osuševalna dela prav lepo napredovala. Gruberjev prekop so jeli poglobljati z največjim zanimanjem je zasledoval in podpiral te operacije tudi guverner Ilirije, baron Schmidburg.

17. VIII. l. 1829. so odkrili ob Gruberjevem prekopu, blizu mostu spomenik. To je priprost obelisk iz finega granita, ki ga je postavila hvaležna ljubljanska občina svojemu cesarju. Dviga pa se na mestu, kjer je stal l. 1821. cesar s svojo soprogo in zrl na nepregledno barje.

Osuševalna dela pa še dolgo niso bila končana. Zadnjič so poglobljali Gruberjev prekop od l. 1909. do l. 1913, in sedaj poglobljajo strugo Ljubljanice.

Že l. 1818. je dobila Ljubljana prvo obrtno in industrijsko šolo. 13 let pozneje so ustanovili deželni muzej. Največjo zaslugo za njegovo ustanovitev imata cesar in Kranjska gospodarska družba. Da bi pospeševala slovensko literaturo, je ustanovila l. 1816. slovensko stolico na ljubljanskem liceju.

Marca l. 1835. je umrl cesar Franc. Globoka žalost Avstrijcev, povodoma njegove smrti, je bila popolnoma opravičena, kajti v srečnih in žalostnih dneh sta si bila cesar in ljudstvo zvesta tovariša. Sledil mu je Ferdinand sin — očetu, ne samo na prestolu, ampak v vsem mišljenju in naziranju. Novembra l. 1835 so otvorili prvo otroško varovalnico pri sv. Florijanu, ustanovljeno na čast Karolini Avgusti. Septembra l. 1842. pa je prišel cesarjev brat, nadvojvoda Franc Karol v Ljubljano, da se udeleži slovesne otvoritve prvega kamnitega mostu čez Ljubljanico (Franciščanski most), ki se tudi po njem imenuje.

V notranji Avstriji pa se je nadaljevala borba med krono in probujajočim se meščanstvom. V tistih časih je vodil avstrijsko politiko Metternich. Ta diplomat ni bil samo doktrinarec legitimitete, temveč prepojen s spoznanjem da se mora na vsak način obvarovati Avstrija kuge nacionalne razcepljenosti.

Dočim pomenja revolucija l. 1848. v Franciji in Nemčiji samo en trenutek v boju med monarhično oblastjo in ljudstvom, je preustvarila v Avstriji in na Ogrskem državo.

Marca 1. 1848. so dobili avstrijski narodi ustavo, a tuji revolucionarni elementi so povzročili upor, ki ga je krona premagala.

Z oktobrskim diplomom 1. 1861. in s februarjskim patentom naslednjega leta je Franc Jožef trajno utemeljil ustavo. V 62. letih njegove slavne vlade moramo konstatirati napredek v vsakem oziru. Kar je obljubil nekdanji 18letni mladenič v nastopnem manifestu svojim narodom, to je izpolnil mladi cesar, to izpolnjuje še danes sivolasi vladar. Delo, ki so se ga lotili že Marija Terezija, Jožef II. in mimogrede tudi Francozi — razbremenitev kmeta — to je dovršil presvetli naš cesar. S tem so pridobili zlasti slovanski in ogrski kmetje; oni iz nemških pokrajin monarhije so imeli mnogo pravic že izza 16. stoletja. Zato gineva v 17. in 18. stoletju nemško ime „Frohnde“ bolj in bolj; tudi Nemci nazivljajo tlako s slovanskim imenom robota.

Na vse mogoče načine podpira vlada našega kmeta, skrbi za dobre pašnike, pospešuje živinorejo, sadjarstvo in pogozdovanje Krasa. Vlada pomaga pri osuševanju močvirij, urejevanju rek in dobivanju pitne vode. Z njeno podporo gradijo ceste in mostove. Vse železniške proge so izpeljali za vlade našega cesarja. Z umestnimi zakoni varuje vlada malo obrt in posebno pravice delavcev ter skrbi za njih strokovno izobrazbo. Veliko pozornost posvečuje šolstvu. Gimnazije so razširili na 8 razredov, ustanovili na novo realke. Sedaj so uvedli slovenščino kot učni jezik tudi v višjih razredih gimnazij.

Ustavna doba je največjega pomena za naše ljudstvo. Na vsakem polju, bodisi političnem, gospodarskem ali prosvetnem je zelo napredovalo.

Avstrijsko-ogrsko monarhija zavzema posebno stališče med evropskimi državami. Helfert jo imenuje „eine seßhaft gewordene Völkerwanderung, ein Europa im kleinen, dessen Mittelpunkt unsere Monarchie bildet“. Dočim nekateri menijo, da je združitve teh mnogoštevilnih narodov v eni državi le slučaj usode, so drugi bolje spoznali bistvo naše monarhije. Njena velika, historična naloga je ta, da posreduje med tremi svetu vladajočimi plemeni.

Avstrijsko cesarstvo izvira iz starega rimsko-nemškega cesarstva, a tega nikakor ne nadomešča. Avstrijsko cesarstvo je bilo vedno neodvisna država, s svojim fundamentom, s svojimi mejami in postavami. Eksistenca naše monarhije ni samo popolnoma upravičena ampak tudi potrebna. Največji historik češkega naroda, Pálacký, je povdaril to dejstvo ob priliki splošnega slovanskega kongresa v Pragi 1. V. l. 1848 takole: „Ako Avstrija ne bi obstajala že dolgo, bi jo morali takoj v interesu Evrope in humanitete ustvariti.“

Literatura.

- Dimitz August, Geschichte Krains von den ältesten Zeiten bis 1813.
 Dimitz A., Die Habsburger und ihr Wirken in Krain 1282—1882.
 Askerc Anton, Kapitulation Ljublj. trdnjave pred Francozi 1. 1909, Carniola 1911.
 Askerc A., Francoska posadka na gradu pa Ljubljančani 1. 1813, Carniola 1911.
 Sandri Hermenegild, Die Franzosenkämpfe in Krain 1809, Carniola 1912.
 Vrhovec Ivan, Kranjska zopet avstrijska, Ljubljanski Zvon 1886.
 Vrhovec I., Francoska ljudska šola na Kranjskem, Letopis Matice Slovenske 1897.
 Vošnjak Bogumil Dr., Ustava in uprava ilirskih dežel 1809—1813, Zbornik Mat. Slov. XII.
 Gruden Josip Dr., Zgodovina slovenskega naroda.
 Gruden, Spomini na Francoze, Zbornik Matice Slovenske XIII.
 Lončar Dragotin Dr., Politično življenje Slovencev.
 Pivko Ljudevit, Zgodovina Slovencev.
 Komatar Franc, Slavnostni govor v proslavo vladarske šestdesetletnice. Jahresbericht des k. k. Kaiser-Franz-Joseph-Gymnasiums in Krainburg 1908—1909.
 Die österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild. Kärnten u. Krain.
 Hochenwart Franz Graf v., Die Entsepfung des Laibacher Morastes. Laibach 1838.
 Holtz Georg Freiherr v., Die innerösterreichische Armee, 1813—1814. Wien-Leipzig 1912.

Varujte cvetlice!

Vsaka Svojim gojenkam v ravnanje. — Spisal I. Macher.

Vsaka poškodba sadnega in gozdnega drevja je prepovedana. Cvetlice lahko trgamo le v svojem vrtu, le na svojem posestvu. Vobče pa mislijo zlasti mestni prebivalci, da imajo pravico trgati cvetlice po gozdih, logih, lokah, tratah, pašnikih in travnikih, kar pa ni res. Navadno se ne zmeni posestnik, če odtrgamo par cvetic ter mu ne teptamo travnikov in polja. Ako mu pa delamo škodo, ima popolnoma prav, če nas naznani pristojni oblasti. Hodite vedno le po potih in stezah, ne stopajte v travo, na žitno polje in njive, četudi vas vabijo najlepše cvetke!

Mestna mladina ima navado natrgati vse polno cvetic, ki jih pa čez par ur zopet vrže proč. Tudi pri odraslih je jako razširjena ta razvada. Mladi planinci in planinke se vračajo z gora z obloženimi klobuki, s polnimi nahrbtniki in velikanskimi šopki najlepših gorskih cvetic, ki jim večinoma med potjo ovene ter se pokvarijo. Pastirji in domačini prinašajo v letovišča in mesta polne koše najkrasnejših cvetic, zlasti takih, ki se nahajajo le na naših gorah ter jih ponujajo za majhne novce. Ni torej čudo, da je te planinske krasote vedno manj, ker je ne varuje ne posameznik, ne dežela in ne država, in da se je bati, da izgube naše planine popolnoma svoje lepe cvetlice. Črna prst, Stol, Begunjsčica itd. so bile glede rastlinske znamenitosti in krasote svetovnoznan, ali vsega tega bode konec, ako se bode to uničevanje nadaljevalo. Cvetlice so, ki oživljajo planine, cvetlice krase naravo, kdor ima le količkaj čuta in okusa za naravno lepoto, jih bode varoval in ne uničeval.

Varujte torej planinsko krasoto, ne kupujte cvetic po planinah in letoviških, ker s tem pospešujete njih uničevanje. Par cvetik naj zadostuje kot spomin na planine ali kot okras vaših klobukov. Ako res ljubite cvetke, občudujte njih lepoto in raznovrstnost, puščajte jih v miru, da rasto, da cvetó, da se pomnože in razširijo!

Priporočajte cvetlice v varstvo tudi vašim prijateljicam in znankam, poučujte o tem tudi priprosto ljudstvo!

Prirojena je zlasti ženski mladini ljubezen do lepih cvetic. Nikakor se pa ne strinja s to ljubeznijo opustošenje narave. Gojite ljube prijateljice po vrtovih in sobah, krasite z njimi okna! Natrgajte šopek vrtnic ali drugih vrtnih cvetic, ako ste jih obilo vzgojile, da vas razveseljujejo v sobi, da se naslanjate na njih ugodnem vonju in bujnih barvah!

Slovenec ljubi že od nekdaj cvetlice. Poleg koristnih goji rastline z lepimi listi, z velikimi, pisanimi cveti in s prijetnim vonjem že od starodavnih časov v bližini svojih naselbin in tudi v stanovanjih samih. V najoddaljenejši gorski vasi najdemo polnocvetne klinčnice in vrtnice, živobarvne žeravce, dišeče ustnatice itd., po mestih pa goje najraznovrstnejše inozemske rastline, ki z njimi krase vrtove in stanovanja, s čimer se pa vzgaja tudi okus za lepoto.

Rastline po sobah vobče niso zdravju škodljive, le močno dišeči cveti povzročajo tudi glavobol. Ne izpreminjajte pa svojega stanovanja v rastlinjak in skrbite predvsem za snažnost rastlin!

Dvestoletni jubilej pragmatične sankcije.

V soboto, dne 19. aprila, ob 1/29. uri zjutraj se je zbral ves učiteljski zbor mestnega dekliškega liceja s svojimi gojenkami kakor tudi učiteljice in učenke ljudske šole „Mladike“ v praznično ozaljšani telovadnici, da proslavi v zmislu naredbe c. kr. naučnega ministrstva dvestoletnico pragmatične sankcije. Po pesmi „Domovje moje, Avstrija“ je gdč. Frida Klečeva v dovršenem in navdušenem govoru razložila pomen pragmatične sankcije za državo in posebej še za Kranjsko. Kranjski stanoviti so bili prvi, ki so spoznali in cenili vrednost združitve vseh avstrijskih dežel v nerazdeljivo državno enoto. V svoji garanciji z dne 19. junija 1720 poudarjajo, da je nasledstveni red najboljše jamstvo za blaginjo in varnost vseh avstrijskih dežel. Enotnost države vdrži slogo, prepreča inozemske invazije in krepi njeno moč. Da je bila tudi druga naredba Karola VI., o nasledstvenih pravicah ženske vrste, velepomembna reforma, se je uveljavilo že v naslednji dobi, z nastopom njegove dedinje Marije Terezije, največje vladarice iz habsburške rodovine. Gojenka Kolšek Nadina (IV. B) je potem z občutkom deklamirala lepo Aškerčevo pesem „Pred cesarjem Maksom I.“, gojenke so pa še zapele pesem „Bit če, bit če Avstrija za vse“.

Najpristrčnejši pa je bil dramatični prizor, ki ga je zložila za to priliko in vprizorila z učenkami Mladike gdč. Marija Grošljeva. Vsebina je sledeča. Po novi postavi postane žena samostojna vladarica. Težka je krona, odgovorno je vladanje, vendar Marija Terezija ne obupa, ker hoče biti dobra mati svojih podložnikov in skrbeti za njih pravico in svobodo (monolog). K avdijenci prideta barjan in tlačan. Prvi se zahvali cesarici, da skrbi za osuševanja barja,¹⁾ drugi pa prosi odpomoči proti krutemu graščaku in se zahvali za njeno dobroto. Zadnji pa nastopi mali učenec Janezek z Gorenjskega ter daruje cesarici šopek s slovensko trobojnico, zagotavljajoč jo o svojih in svojih drugov zvestobi in vdanosti.

Prizor se je jako posrečil, četudi so nastopile same mlade učenke IV. razreda ljudske šole. Mala predstaviteljica Marije Terezije je bila prava vladarica, ki varuje svoje dostojanstvo, barjan in tlačan sta dobro pogodila nerodno kretanje kmetov pred tako visoko gospodo, posebno pogumno in samovestno je nastopil mali Janezek.

S cesarsko pesmijo se je končala ta priprosta, a pristrčna slavnost.

¹⁾ Marija Terezija se je prva zavzela za osuševanje barja in po njeni inicijativi se je to delo z uspehom pričelo.

Kuratorij

mestnega dekliškega liceja.

Predsednik: Dr. Ivan Tavčar, mestni župan.

Podpredsednik: Dr. Josip Pipenbacher, zastopnik obč. sveta.

Člani: Josip Reisner, zastopnik obč. sveta (poročevalec).

Jakob Dimnik, zastopnik obč. sveta.

Aleksander Hudovernik, zastopnik obč. sveta.

Ivan Milohnoja, zastopnik obč. sveta.

Fran Mally, zastopnik obč. sveta.

Fran Novak, zastopnik c. kr. naučne uprave.

Franja dr. Tavčarjeva, } zastopnici ženstva.

Marija dr. Kokaljeva, }

Ivan Macher, licejski ravnatelj (s posvetovalnim glasom).

Zapisnikar: Evgen Lah, magistratni svetnik.

Šolska poročila.

I. Učiteljstvo.

Šolskega leta 1912/13 so vstopili v učiteljski zbor:

Dr. Pretnar Janko, kot licejski učitelj. **Bradač Fran** in **Sodnik Alojzij**, namestna učitelja na I. državni gimnaziji, kot pomožna učitelja. **Hrast Ivanka**, kot učiteljica petja, in **Zemljan Jerica**, kot učiteljica gospodinjstva.

Koncem šolskega leta 1911/12 so izstopili iz učiteljskega zbora:

Dekleva Anton, c. kr. glasbeni učitelj. Poučeval je na višji dekliški šoli, oziroma dekliškem liceju petje od šolskega leta 1903/04—1911/12.

Dr. Korun Valentin, c. kr. gimn. profesor. Poučeval je na višji dekliški šoli in dekliškem liceju slovenščino, nemščino in latinščino od šolskega leta 1903/04—1911/12.

Kralj Fran, učiteljski kandidat, je bil na dekliškem liceju pomožni učitelj za slovenščino šolskega leta 1910/11 in 1911/12.

Razinger Anton, mestni učitelj, je učil na zavodih petje in vodil cerkveno petje od početka višje dekliške šole 1896/97 do 1911/12.

Tavčar Alojzij, c. kr. realčni profesor, je poučeval na zavodih stenografijo od šolskega leta 1898/99—1911/12.

Zadnja omenjena gospoda sta odložila to dolgoletno breme, ko sta vzgojila svoji učenki, ki sta jima sledili kot učiteljici petja in stenografije na liceju.

S koncem šolskega leta 1911/12 je prenehal pedagoški tečaj, ki se je otvoril na višji dekliški šoli šolskega leta 1901/02 ter je bil zadnje leto priklopljen mestnemu dekliškem liceju. Zrelostni izpit na c. kr. učiteljskih je napravilo tekom 11 let 128 absolventk tega tečaja. Ako bode potrebno, se nov tak tečaj, preustrojen z ozirom na abiturientke dekliškega liceja, otvori v bližnji bodočnosti.

Vsled opustitve tega tečaja so izstopili nadalje iz zavoda:

Furlan Jakob, mestni učitelj. Poučeval je vsa leta telovadbo.

Grošelj Marija, učiteljica v Mladiki, je poučevala specielno metodiko in lepomis 5 let.

Dr. Fran Ilesič, c. kr. gimn. profesor, je poučeval slovenščino in nemščino 7 let.

Pajk Milan, c. kr. realčni profesor, je poučeval zemljepis in zgodovino 2 leti.

Kdor pozna ustroj c. kr. ženskega učiteljskega, bode vedel, kaj se pravi v enem letu predelati vso tvarino in dosežati še povoljne uspehe. Odstopivše učiteljstvo pedagoškega tečaja zasluži za dolgoletno naporno in požrtvovalno delovanje vse priznanje, in poročevalec izpolnjuje le prijetno dolžnost, da se mu na tem mestu za veliki trud najiskrenejše zahvaljuje. Posebno hvalo pa izreka še voditeljici tega tečaja in neumorni učiteljici gospodični **Mariji Wessnerjevi**, ker je prepričan, da govori iz src vseh nekdanjih gojenk pedagoškega tečaja, od katerih jih veliko število uspešno deluje na polju ljudskošolske izobrazbe.

Z razpisom c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 2. oktobra 1912, št. 7294 se je dovolilo, da vstopi izprašana licejska kandidatka **Adela Zajc**, na mestnem dekliškem liceju kot poizkusna kandidatka. V vpeljevanje v učiteljsko službovanje se je dodelila licejskemu učitelju **dr. P. Pestotniku**.

II. Učni načrt.

Za I. in II. razred velja normalni učni načrt za dekliške liceje, ki ga je izdalo c. kr. naučno ministrstvo z razpisom z dne 14. julija 1912, št. 27.344.

V III.—VI. razredu se bode pa še poučevalo po učnem načrtu, ki ga je odobrilo c. kr. naučno ministrstvo za mestni dekliški licej v Ljubljani z razpisom z dne 19. julija 1907, št. 26.525.

Pregled

učnih predmetov in tedenskih učnih ur.

Predmeti	Mestni dekliški licej						Vsota
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	
Verouk	2	2	2	2	1	1	10
Slovenščina	4	4	3	3	4	4	22
Nemščina	5	5	3	4	4	3	24
Francosčina ali	—	—	4	4	4	4	16
Laščina	—	—	4	4	4	4	16
Zgodovina	2	2	2	2	2	3	13
Zemljepis	2	2	2	2	1	1	10
Matematika	3	3	2	3	2	3	16
Fizika	—	—	2	} 3	2	2	} 17
Prirodopis	2	2	2		2	—	
Risanje	3	4	2	3	3	3	18
Lepopis	1	—	—	—	—	—	1
Vzgojeslovje	—	—	—	—	—	2	2
Ženska ročna dela	—	—	2	—	—	—	2
Telovadba	2	2	—	—	—	—	4
Skupaj . . .	26	26	26	26	25	26	155

Pri vstopu v III. razred dekliškega liceja imajo starši, oziroma njih namestniki izjaviti, kateri izmed jezikov — francoščina ali laščina — bode za dotično gojenko obvezen predmet. Dotični jezik ostane za gojenko obvezen vso učno dobo.

Neobvezni predmeti na mestnem dekliškem liceju:

1.) Petje I.—VI. 2.) Telovadba III.—VI. 3.) Ženska ročna dela I. in II., IV.—VI. 4.) Ste-nografija IV.—VI. 5.) Gospodinjstvo VI.

Učiteljski zbor mestnega deklliškega liceja.

a) Za obvezne predmete.

Št.	Ime in značaj	Predmet	Razred	Štev. ted. ur	Pripomnje
1	Macher Ivan , c. kr. profesor, ravnatelj	matematiko prirodopis	VI. B V. A) V. B)	(1. poll.) 7 (3)	Od c. kr. naučnega min. kot ravnatelj mestnega dekl. liceja na dopustu.
1. K zavodu spadajoče učiteljstvo.					
2	Bercè Josip , licejski učitelj	francoščino laščino	VI. AB III. AB, IV. AB, V. AB, VI. AB	20	Razrednik v VI. B. Varuh francoske in laške knjižnice.
3	Dr. Grošelj Pavel , licejski učitelj	prirodopis fiziko	I. III. A, III. B, IV. A, IV. B, V. A, V. B, VI. A, VI. B	20	Varuh fizikalne zbirke.
4	Jug Anton , pravi licejski učitelj	nemščino	I., III. A, III. B, IV. A, IV. B	19	Razrednik v I.
5	Mlakar Janko , licejski učitelj	verouk	I., II., III. A, III. B, IV. A, IV. B, V. A, V. B VI. A, VI. B	16	Razrednik v IV. B.
6	Dr. Molè Rudolf , licejski učitelj	slovenščino	IV. A, IV. B, V. A, V. B, VI. A, VI. B	22	Razrednik v V. B. Varuh učiteljske knjižnice.
7	Dr. Pestotnik Pavel , licejski učitelj	zgodovino in zemljepis	I., II., V. B, VI. A, VI. B	19	Varuh zemljepisne zbirke.
8	Dr. Pretnar Janko , licejski učitelj	slovenščino francoščino	I., III. A, III. B, IV. AB, V. AB	18	Razrednik v III. A.
9	Sitsch Albert , stalni učitelj mestne višje deklliške šole, dodeljen mestn. dekl. liceju	risanje	III. A, III. B, IV. A, IV. B, V. A, V. B, VI. A, VI. B	22	Varuh risarske zbirke.
10	Wessner Marija , lic. učiteljica in nadzor. dama	matematiko vzgojeslovje	VI. A VI. A, VI. B	7	Je imela kot voditeljica Mladike š.l. 1912/3 delni dopust. Razrednica v VI. A.
11	Wirgler Marija , licejska učiteljica	prirodopis matematiko	II., III. A, III. B III. A, III. B, IV. A, IV. B, V. A, V. B	20	Razrednica v III. B. Varuhinja prirodopisne zbirke.
12	Kleč Frida , namestna učiteljica	zemljepis in zgodovino	III. A, III. B, IV. A, IV. B, V. A	19	Razrednica v IV. A.
13	Zalar Albina , namestna učiteljica	nemščino	II., V. A, V. B, VI. A, VI. B	18	Razrednica v V. A.
14	Karlin Davorina , namestna učiteljica	francoščino lepomis ročna dela	III. AB I., II. II.	8	Razrednica v II. Varuhinja šolske knjižnice

Št.	Ime in značaj	Predmet	Razred	Štev. ted. ur	Pripomnje
15	Petek Irma , namestna učiteljica	telovadbo	I.	2	Varuhinja telovadne zbirke.
16	Zajc Adela , poizkusna kandidatka	—	—	—	Dodeljena dr. P. Pestotniku.
2. Pomožno učiteljstvo.					
17	Bradač Fran , nam. gimn. učitelj	slovenščino	II.	3	
18	Gomilšek Marija , učiteljica v Mladiki	risanje	I., II.	6	
19	Dr. Krajec Otmar , mag. zdravst. svetnik	somatologijo in higieno	V. A, V. B (II. poll.)	4	
20	Sodnik Alojzij , nam. gimn. učitelj	matematiko	I., II.	6	
21	Zupančič Marija , predstojnica šivaln. zavoda	ročna dela	III. A, III. B	4	Varuhinja zbirke ročnih del.
b) Za neobvezne predmete.					
1	Hrast Ivanka , učiteljica petja	petje	I—VI.	8	
2	Karlin Davorina	ročna dela	I.	2	
3	Petek Irma	telovadbo stenografijo	II—VI. IV. AB, V. AB	14	
4	Zemljan Jerica , učiteljica gospodinjstva	gospodinjstvo	VI. AB	1	Praktični pouk se je vršil v Mladiki.
5	Zupančič Marija	ročna dela	IV. AB, V. AB, VI. AB	6	
Učiteljstvo trgovskega značaja.					
1	Bradač Fran , nam. gimn. učitelj	slovensko in nemško stenografijo	trg. tečaj	4	
2	Macher Ivan	računstvo	*	3	
3	Dr. Marn Rudolf , c. kr. fin. komisar	trgovsko in menično pravo	*	2	
4	Sitsch Albert	korespondenco, strojepis	*	5	Razrednik
5	Trdina Fran , mag. knjigovodja	knjigovodstvo	*	5	
Šolski zdravnik: Dr. Mavricij Rus ,					
Hišnik in sluga: Omota Jože .					

III. Učne knjige,

ki bodo služile pouku v obveznih predmetih v šolskem letu 1913/14.

I. razred.

Veliki katekizem ali krščanski nauk.

Sket-Janežič — Slovenska slovnica za srednje šole; 10. natis.

Sket-Wester — Slovenska čitanka za I. razred dekliškega liceja.

Tumlirz — Deutsche Sprachlehre für Mittelschulen mit Sprachübungen; 4. natis.

Štrifof — Deutsches Lesebuch für die I. und II. Klasse gemischtsprachiger Mittelschulen; 4. natis.

Pajk — Zemljepis za srednje šole; I. del.

Kozenn — Geographischer Atlas für Mittelschulen; 42. natis.

Mayer-Kaspret — Zgodovina starega veka za nižje razr. sr. šol; 2. natis.

Putzger — Historischer Schulatlas; 32. natis.

Matek-Peterlin — Aritmetika za nižjo stopnjo srednjih šol.

Mazi — Geometrijski nazorni nauk za I. razred srednjih šol.

Macher — Prirodopis živalstva za nižje razrede srednjih šol; 2. natis.

Macher — Prirodopis rastlinstva za nižje razrede srednjih šol.

II. razred.

Stroj — Liturgika.

Karlin — Zgodovina božjega razodetja stare zaveze.

Sket-Janežič — Slovenska slovnica za srednje šole; 10. natis.

Sket-Wester — Slovenska čitanka za II. razred srednjih šol; 3. natis.

Tumlirz — Deutsche Sprachlehre f. Mittelschulen mit Sprachübungen; 4. natis.

Štrifof — Deutsches Lesebuch für die I. und II. Klasse gemischtsprachiger Mittelschulen; 3. natis.

Pajk — Zemljepis za srednje šole; I. del.

Kozenn — Geographischer Atlas für Mittelschulen; 42. natis.

Mayer-Kaspret — Zgodovina srednjega veka za nižje razrede sr. šol; 2. natis.

Mayer-Kaspret — Zgodovina novega veka za nižje razrede srednjih šol.

Putzger — Historischer Schulatlas; 32. natis.

Matek-Peterlin — Aritmetika za nižjo stopnjo srednjih šol.

Mazi — Geometrija za II. razred srednjih šol.

Macher — Prirodopis živalstva za nižje razrede srednjih šol; 1. natis.

Macher — Prirodopis rastlinstva za nižje razrede srednjih šol.

III. razred.

Veliki katekizem ali krščanski nauk.

Stroj — Liturgika.

Sket-Janežič — Slovenska slovnica za srednje šole; 9. natis.

Sket — Slovenska čitanka za III. razred srednjih šol; 2. natis.

Tumlirz — Deutsche Sprachlehre für Mittelschulen; 4. natis.

Štrifof — Deutsches Lesebuch für die III. Klasse gemischtsprachiger Mittelschulen; 2. natis.

- Stefan — Lehrbuch der französischen Sprache für Realgymnasien und verwandte Lehranstalten; 1.
 Baroni-Segatini — Lehr- und Lesebuch der italienischen Sprache; 1.
 Bežek — Zemljepis za nižje razrede srednjih šol; 2. natis.
 Kozenn — Geographischer Atlas für Mittelschulen; 42. natis.
 Mayer-Kaspret — Zgodovina starega veka za nižje razrede sr. šol; 2. natis.
 Putzger — Historischer Schulatlas; 32. natis.
 Matek-Peterlin — Aritmetika za nižjo stopnjo srednjih šol.
 Matek — Geometrija za nižje gimnazije; II. del.
 Macher — Prirodopis živalstva za nižje razrede srednjih šol; 1. natis.
 Macher — Prirodopis rastlinstva za nižje razrede srednjih šol.
 Senekovič — Fizika za nižje razrede srednjih šol; 3. natis.

IV. razred.

- Keržič — Zgodovina sv. katoliške cerkve za srednje šole.
 Sket-Janežič — Slovenska slovnica za srednje šole; 9. natis.
 Sket — Slovenska čitanka za V. in VI. razred srednjih šol; 3. natis.
 Tumlirz — Deutsche Sprachlehre für Mittelschulen; 4. natis.
 Streinz — Deutsches Lesebuch für Mädchen-Lyzeen; IV. del.
 Juvančič — Učna knjiga francoskega jezika za srednje šole; II. del.
 Boerner-Lovera-Ive — Lehr- und Lesebuch der italienischen Sprache.
 Bežek — Zemljepis za nižje razrede srednjih šol; 2. natis.
 Kozenn — Geographischer Atlas für Mittelschulen; 42. natis.
 Mayer-Kaspret — Zgodovina srednjega veka za nižje razrede sr. šol; 2. natis.
 Putzger — Historischer Schulatlas; 31. natis.
 Lavtar-Močnikova knjiga posebne in občne aritmetike za učiteljišča; 2. natis.
 Matek — Geometrija za nižje gimnazije; II. del.
 Baebler — Kemija in mineralogija za IV. razred realk itd.

V. razred.

- Svetina — Katoliški verouk za realko, učiteljišče in deklški licej; 1. knjiga.
 Verske resnice.
 Sket-Janežič — Slovenska slovnica za srednje šole; 9. natis.
 Sket — Slovenska čitanka za VII. in VIII. razred srednjih šol; 2. natis.
 Petračič-Zagoda — Hrvatska čitanka; I., 5. natis.
 Tumlirz — Deutsche Sprachlehre für Mittelschulen; 3. natis.
 Samhaber — Deutsches Lesebuch für Mädchen-Lyzeen; V. del.
 Stefan — Lehrbuch der französischen Sprache für Realgymnasien usw.; II.
 Boerner-Lovera-Ive — Lehr- und Lesebuch der italienischen Sprache.
 Maddalena — Raccolta di Prose & Poesie italiane annotate ad uso dei Tedeschi; 3. natis.
 Bežek — Zemljepis za nižje razrede srednjih šol; 2. natis.
 Kozenn — Geographischer Atlas für Mittelschulen; 41. natis.
 Mayer-Kaspret — Zgodovina novega veka za nižje razrede srednjih šol.
 Putzger — Historischer Schulatlas; 31. natis.
 Lavtar-Močnikova knjiga posebne in občne aritmetike za učiteljišča; 2. natis.
 Matek — Geometrija za nižje gimnazije; II. del.
 Baebler — Kemija in mineralogija za IV. razred realk itd.
 Macher — Prirodopis za meščanske šole, III. stopnja (Človek in njegovo zdravje).
 Senekovič — Fizika za nižje razrede srednjih šol; 3. natis.

VI. razred.

- Pečjak — Katoliški verouk za višje razrede srednjih šol; III. knjiga.
 Sket-Janežič — Slovenska slovnica za srednje šole; 9. natis.
 Sket — Slovenska čitanka za VII. in VIII. razred srednjih šol; 2. natis.
 Petračić-Zagoda — Hrvatska čitanka, I., 5. natis.
 Tumlirz — Deutsche Sprachlehre für Mittelschulen; 2. natis.
 Samhaber — Deutsches Lesebuch für Mädchen-Lyzeen; VI. del.
 Weitzenböck — Lesebuch der französischen Sprache für Mädchen-Lyzeen;
 II. A. Übungsbuch.
 Boerner-Lovera-Ive — Lehr- und Lesebuch der italienischen Sprache.
 Maddalena — Raccolta di Prose & Poesie italiane annotate ad uso dei Te-
 descj; 3. natis.
 Orožen — Zemljepis avstro-ogrske države (Domoznanstvo).
 Kozenn — Geographischer Atlas für Mittelschulen; 41. natis.
 Mayer-Kaspret — Zgodovina, kakor v V. razredu.
 Lavtar-Močnikova knjiga posebne in občne aritmetike za učiteljišča; 2 natis.
 Matek — Geometrija za nižje gimnazije; II. del.
 Senekovič — Fizika za nižje razrede srednjih šol; 2. natis.

IV. Naloge.

a) Slovenski sestavki.

IV. A razred.

Domače naloge:

1. a) Moj rojstni kraj. — b) Izmišljena pravljica. — 2. Kralj Matjaž in Alenčica. (Dispozicija narodne pesmi). — 3. Kraljevič Marko prisodi carstvo Urošu. (Po narodni pesmi „Uroš in Mrnjavčeviči“). — 4. Karakteristika Bogomile. — 5. Moje želje. — 6. Rudolf Habsburški in Otokar Přemisl. — 7. Solze. — 8. V Pompejih. (Po Aškerčevi pesmi).

Šolske naloge:

1. Kralj Boleslav pred osojskim samostanom. (A. Aškerc, Mutec osojski). — 2. Krst pri Savici. (Kratka vsebina). — 3. Pogovor med čebelico in mladeničem. (F. Levstik, Prva pomladnja čebela). — 4. Razvrstitev misli v Prešernovi elegiji „V spomin Andreja Smoleta“.

IV. B razred.

Domače naloge:

1. a) List iz počitniškega dnevnika. — b) Izmišljena živalska pravljica. — 2. Kralj Matjaž in Alenčica. (Dispozicija narodne pesmi). — 3. Oporoka kraljeviča Marka. (Po narodni pesmi „Smrt kraljeviča Marka“). — 4. Črtomir in ribič. — 5. Ko bi bila bogata... — 6. Življenje na srednjeveškem gradu. — 7. Lepota naše zemlje. — 8. Učenec v Prešernovi „Novi pisarnji“.

V. A razred.

Domače naloge:

1. Kaj in kako naj čitamo, da se izobrazimo. — 2. Kdo je junak. — 3. Šege in navade o božičnih praznikih. — 4. Tema po izbori. — 5. Pri sinu v pisarni. (Po Kozarčevi črtici „Tri dana kod sina“.) — 6. Sava pripoveduje. — 7. Opis Trubarjevega spomenika. — 8. Misli ob koncu šolskega leta.

Šolske naloge:

1. Vseh mrtvih dan. — 2. Slovensko slovstvo v katoliški dobi. —
3. Življenje našega kmeta po Vodnikovi pesmi „Zadovoljni Kranjč“. —
4. „Ni praznik, predragi mi, naše življenje, — življenje naj bode ti delaven dan! (S. Gregorčič).

Prosti govori.

Carmen Sylva. (Bajt). — Fr. Prešeren. (Uršič). — Lev Tolstoj. (Urbas). — Zadnji Celjan. (Švigelj). — Uvod v slovansko narodno epsko poezijo. (Šušteršič). — Reformacija na Kranjskem. (Seunig). — Materina beseda vseh dobrot največja dobrota. (Radaj). — Profesor Apih. (Piščanec). — Jos. Jurčič. (Modrijan). — Puškin. (Zakotnik). — Vojna na Balkanu. (Jermol). — Balkan in njegovo ženstvo. (Cepuder). — Svetovni promet v Sibiriji. (Meršol). — Črtice iz bolgarske zgodovine. (Klobučar). — Razvoj slovenskega gledališča. (Jagodič). — O vzrokih nesreč v planinah. (Mis). — H. Sienkiewicz roman „Quo vadis?“. (Lužar). — Stari vek do dejanskega nastopa Slovencev v zgodovini. (Mally). — Prihod Turkov v Carigrad. (Oražem). — Tolstega drama „Moč teme“. (Krisch).

V. B razred.

Domače naloge:

1. Izbera pri čitanju. — 2. Poezija zime. — 3. Sege in navade v božičnih praznikih. — 4. Tema po izbiri. — 5. Starčevi nazori v črtici „Tri dana kot sina“. — 6. Prometna sredstva nekdanj in zdaj. — 7. Ljubljanski spomeniki. — 8. Na počitnice!

Šolske naloge:

1. a) Jesenska pokrajina v solčnem svitu. — b) Vseh mrtvih dan. —
- 2 Slovensko slovstvo v protestantski dobi. — 3. Zimski športi. — 4. „Dolžan ni samó, kar veleva mu stan, — kar môre, to môž je storiti dolžán!“

Prosti govori.

Samoizobrazba-samopomoč. (M. Brenčič). — Miroslav Vilhar. (Burnik). — O denarju. (E. Cerjak). — O tuberkulozi. (Čarman). — Skrb za zrak. (Derganc). — Ivan V. Valvazor. (Gabršek). — Zgodovina Škofje Loke in njene okolice. (Grošelj). — Ivan Fr. Gundulić s posebnim ozirom na „Osmana“. (Groznik). — Razširjenje, korist in škoda tobaka. (O. Horvat). — Simon Jenko. (Hribar). — Znamenitosti mesta Upsale (Klovar). — Kratka zgodovina Bosne in Hercegovine. (Kokalj). — Dr. Josip Vošnjak. (Kunej). — Vzroki balkanske vojne. (Ločnik). — Ob tridesetletnici Wagnerjeve smrti. (Mayer). — A. Mickiewicz. (Mikl). — Črtice o avijatiki. (Novak). — Zemljepisne in zgodovinske črtice o Carigradu. (Pirc in Sturm). — O alkimiji. (Splichal). — O Sarajevu. (Suljč). — Rimsko mesto Virunum na Koroškem. (Šircelj). — Zgovina Srbije. (Škerle). — Svetovni promet, njega sredstva in posledice. (Vedernjak). — Slovenski pravopisi. (Zamida).

VI. A.

Domače naloge:

1. a) Veselje mladosti. — b) Pisava narave. — 2. a) Kulturne razmere v Napolconovi Iliriji. — b) Poezija kmetiškega življenja. — 3. Vojna je izvor nesreče in blagostanja. (Razprava). — 4. Tema po izbiri. — 5. O koristi telovadbe. (V obliki govora).

Šolske naloge:

1. a) Razgled z Mehmed-Alijeve džamije v Kahiri. (Po Preradovičevi pesmi „Mujezin“). — b) Prizor iz rimskega cirka. (Po H. Badaličevi pesmi „Panem et circenses“). — 2. Pesnikova usoda po Prešernovi „Glosi“. — 3. a) Prava ljubezen do domovine. (Razprava). — b) Karakteristika slovenske žene. — 4. a) Iz razvalin raste novo življenje. — b) Sava pripoveduje . . . — c) Literarni boji v preporodni dobi slovenskega slovstva. — 5. Zrelostna naloga.

Prosti govori:

Osma umetniška razstava. (V. Kessler). — Iz življenja vaške učiteljice. (Ballogh). — Zgodovina zrakoplovstva. (Zamida). — Papir in njegovi predniki. (Belič). — Josip Stritar. (Vodišek). — Ivan Cankar (Sl. Kessler). — Murn-Aleksandrov. (Cerk). — Razvoj benečanske republike. (Stenovic).

VI. B.**Domače naloge:**

1. a) Up — dober genij. — b) V koliko sta resnična Prešernova verza: „Da le petica da ime sloveče, — da človek toliko velja, kar plača“. (Slovo od mladosti). — c) Romantika Save. — 2. Solnce, vir življenja. — 3. Prednosti sedanjega časa v primeri s preteklim. — 4. Tema po izberi. — 5. Razvrstitev misli v Zmaj Jovanovičevi pesmi „Pesma o pesmi.“

Šolske naloge:

1. a) „Smilovanja nema, — Slobode tko ne pozna“. (H. Badalič „Panem et circenses“). — b) Sonetni venec — izraz Prešernove ljubezni do domovine. — 2. Vodilne misli v Prešernovi „Glosi“. — 3. Znanosti — največji zaklad. — 4. a) Naravne krasote slovenskega ozemlja. — b) Prometna sredstva nekdanj in zdaj. c) Od Pohlina do Prešerna. — 5. Zrelostna naloga.

Prosti govori:

Slovenci in Adrija (Marta Kozelj). — Znanost in umetnost na Kitajskem. (Baran). — Ljudmila Poljanec. (Bolè). — Zupančičeva „Duma“. (Žindra). — Nekoliko temnih točk svetovne zgodovine. (Gabršek). — Dostojevski. (Černič). — O Prešernovi ljubezni. (Vodišek). — Krst pri Savici, razne teorije. (Goropevšek). — Ks. Šandor Gjalski. (Wiesmayer). — Ljudevit Gaj. (Kleinmayr). — Razmerje žene v starih društvenih organizacijah (Vik). — Kettejev „Moj bog“. (Komotar). — Ženske zastopnice v naši literaturi. (Rošnik).

Prečitana dela.**IV. A in IV. B razred.**

Odlomki iz Gospoda Mirodolskega. — Jos. Jurčič, Jurij Kozjak.

V. A in V. B razred.

A. Medved, Kacijanar. — Jos. Stritar, Zorin (po izberi). — Iv. Tavčar, V Karlovcu.

VI. A in VI. B razred.

Ivan Cankar, Hlapec Jernej in njegova pravica. — Josip Jurčič, Deseti brat, Lepa Vida (privatno). — Poleg tega je morala vsaka gojenka prečitati privatno po eno klasično slovensko prozaično delo.

b) Nemški sestavki.

IV. A razred.

Domače naloge:

1. Die Entwicklung des Grundgedankens in „Habsburgs Mauern“. —
2. Gudruns Raub — 3. Die Charakteristik des Fischers in Goethes Ballade: „Der Fischer“. — 4. Das Krönungsmahl. (Nach „Der Graf von Habsburg“). —
5. Maria Theresia. — 6. Der Wald im Frühling. — 7. Der Thomasturm. (Aus Stifters „Hochwald“). — 8. Aus den „Herzenergießungen eines kunstliebenden Klosterbruders“.

Solske naloge:

1. Auch eine Jagd. (Nach dem „Nibelungenlied“). — 2. Der siebzigste Geburtstag (Situationsbild). — 3. Die Weihnachtsferien. — 4. Das Lied des Sängers. — 5. Tod und Schlaf. (Nach der gleichnamigen Parabel. — 6. a) Die Hunde; b) Das Schaf (Nach den gleichnamigen Fabeln.) — 7. Die Feier des zweihundertjährigen Jubiläums der pragmatischen Sanktion an unserer Anstalt. — 8. Unser Maiausflug.

IV. B razred.

Domače naloge:

1. Der Anlaß zur Dichtung von „Habsburgs Mauern“. — 2. Hagens von Irland Jugend. — 3. Die Charakteristik der Nixe in Goethes Ballade: „Der Fischer“. — 4. Vor dem Tore. (Aus „Des Sängers Fluch“). — 5. Die Anzeichen des Frühlings. — 6. Maria Theresia im Verkehre mit ihren Untertanen. — 7. Unser Maiausflug. — 8. Sommerbild (Nach eigenen Betrachtungen).

Solske naloge:

1. Nach Siegfrieds Tode. — 2. Erbkönig (Gedankengang) — 3. Sitten und Gebräuche zu Weihnachten und zu Neujahr. — 4. Des Sängers Fluch. — 5. Die Treuen (Nach dem gleichnamigen Gedichte). — 6. a) Der Besitzer des Bogens; b) Zahme. (Nach den gleichnamigen Fabeln.) — 7. Der Prater von Laibach. — 8. Aus den „Herzenergießungen eines kunstliebenden Klosterbruders“.

V. A razred.

Domače naloge:

1. Etwas über den altdeutschen Heldengesang. — 2. a) Was mir Freunde macht; b) Die Neugier von ihren edlen und unedlen Seite. — 3. Der Nikoloabend. — 4. a) Welchen Sport würde ich am liebsten betreiben? b) Der poetische Reiz des Wassers. — 5. Wer kein Geld hat ist arm, wer nur Geld hat ist ärmer. — 6. Der Wind. — 7. Womit beleuchten wir? — 8. Was spricht für, was gegen die Auswanderung in einen anderen Erdteil?

Solske naloge:

1. Freies Thema. — 2. a) Walther von der Vogelweide als politischer Dichter; b) Der Winter als Künstler. — 3. a) Luthers Bibelübersetzung; b) Nicht viel lesen, sonder gut Ding viel und oft lesen, macht fromm und klug dazu. (Luther). — 4. Entstehung und Charakter des Volksliedes. — 5. Der Kampf gegen das à la mode Wesen. — 6. Der Frühling auf der Straße. — 7. Was wir zu beobachten haben, um uns gesund zu erhalten. — 8. Warum muß Hiion von Bordeaux nach Bagdad ziehen?

Prosti govori:

- Goethes Ankunft in Weimar. (Bajt). — Schillers Leben. (Boucon). — Wiener Leben zur Zeit Karl VI. (Cepuder). — Die Brionischen Inseln. (Crobath). — Ein Kunstwerk. (Debelak). — Die Rose und ihr Kultus.

(Felicijan). — Die alten Inder. (Jagodič). — Das Kinderleben in Japan. (Jerman). — Die Römerin. (Jermol). — Napoleon Bonaparte. (Klobučar). — Etwas über die Entstehung und den Verfall des Raubrittertums. (Koch). — Die erste Modeschriftstellerin. (Kraškovic). — Hochzeitsgebräuche bei verschiedenen Völkern. (Krisch). — Konstantinopel und seine Umgebung. (Lužar). — Giuseppe Verdi. (Mally). — Dostojewskis Leben und Werke. (Meršol). — Das Eheleben der Marokkanerin. (Mis). — Etwas über die Vögel fremder Länder. (Modrijan). — Franz Grillparzer. (Oražem). — Die Kulturelemente der Menschheit. (Radaj). — Die Wartburg. (Seunig). — Walter von der Vogelweide. (Šušteršič). — Etwas über die Hofnarren. (Švigelj). — Henrik Ibsen: Ein Puppenheim. (Trnkóczy). — Die deutsche Reformation. (Urbas). — Die Himmelsschlüssel. (Uršič). — Wiener Paläste. (Zakotnik).

V. B razred.

Domače naloge:

1. a) Das Nibelungenlied ein Lied der Treue; b) Was mir Freude macht. — 2. Der Einfluß der einzelnen Jahreszeiten auf das Gemüt des Menschen. — 3. a) Winterabende in der Stadt oder auf dem Lande; b) An meinem Fenster. — 4. Für und wider das Turnen (Gesprächsform). — 5. Der Bettler. — 6. a) Der Hund im Dienste des Menschen; b) Unser Hund. — 7. a) Unser Maiausflug; b) Mein Ausflug nach ... — 8. Die Annehmlichkeiten und Unannehmlichkeiten Laibachs.

Šolske naloge:

1. a) Die Gründe des Aufschwunges der deutschen Dichtung im Mittelalter; b) Kein Land ist auf der ganzen Welt, das wie die Heimat uns so wohl gefällt. — 2. Wohl ihm, dem's nicht an Freunden fehlt, weh ihm, der zu fest auf sie zählt (Freidank). — 3. Arbeit und Fleiß das sind die Flügel, die führen über Strom und Hügel. (Fischart). — 4. Etwas über die Volksbücher. — 5. Die Folgen des 30jährigen Krieges. — 6. Ein Besuch auf dem Markte. — 7. Der Taugenichts a) als Gärtner b) als Einnnehmer. — 8. Die RütliSzene in Schillers: Wilhelm Tell.

Prosti govori.

Das Leben der Kirgisen. (Brenčič). — Liebet und schützet die Tiere. (Burnik). — Kulturbestrebungen der Araber. (Cerjak). — Grillparzer: Des Meeres und der Liebe Wellen. (Carman). — Eine wendische Hochzeit. (Derganc). — Allerlei Unarten der Kinder als Zeichen der Krankheit. (Gabršek). — Kleist: Käthchen von Heilbronn. (Grošelj). — Mohamed und Islam. (Groznik). — Eine griechische Hochzeit. (Horvat). — Der Hund im Dienste des Menschen. (Hribar). — Über Entstehung und Bedeutung unserer Familiennamen. (Klovar). — Die Zigeuner. (Kokalj). — G. Hauptmann: Die versunkene Glocke. (Kunej). — Valvasor. (Ločnik) — Warum wir schlafen. (Mayer). — Etwas von der Perle. (Mikl). — Eine Reise ins Weltall. (Novak). — Der historische Wallenstein. (Pirc). — Die Entwicklung der Dreadnoughts. (Sturm). — Die Kannenpflanzen. (Splichal). — Das Leben auf den Fiorden. (Sulič). — Wie Lawinen entstehen und stürzen. (Šircelj). Das Leben der deutschen Frau in Peking. (Škerle). — Franz Joseph I. (Tomc). — Meine erste Reise nach Triest. (Urek). — Das Raubrittertum im Mittelalter. (Verdernjak). — Die Uraufführung Wagnerschen Tannhäusers. (Zamida).

VI. A razred.

Domaće naloge:

1. a) Die Wahl unserer Lektüre; b) Das ideale Element im Leben einer Schülerin. — 2. a) Iphigenie ein Bild echter edler Weiblichkeit; b) O weh der Lüge! Sie befreit nicht, wie jedes andre wahrgesprochne Wort, die Brust. (Iphigenie IV. 1). — 3. a) Im Theater; b) Das Treiben auf dem Nikolomarkte. — 4. Freies Thema. — 5. Taten begeistern den Dichter, der Dichter begeistert zu Taten. — 6. Ungleich verteilt sind des Lebens Güter unter der Menschen flüchtigem Geschlecht; aber die Natur, sie ist ewig gerecht (Braut v. Messina). 7. Die Verwendung der Steine.

Šolske naloge:

1. a) Die Frauen in Goethes Götz; b) Das gegenwärtige Leben ist nur ein Augenblick, der gegenwärtige Augenblick nur ist das Leben. (Schütz). — 2. a) Eine Kaffeervisite; b) Zu allem Großen ist der erste Schritt der Mut. — 3. a) Dezemberstimmung; b) Es gibt nur ein Glück: die Pflicht — Es gibt nur einen Trost: die Arbeit — Es Gibt nur einen Genuß: das Schöne. (Carmen Sylva). — 4. Ein anderes Antlitz eh' sie geschehen, ein anderes zeigt die vollbrachte Tat. (Braut v. Messina). — 5. a) Die Arbeit in einer Glockengießerei; b) Welche Eigenschaften müßte eine Freundin nach meinem Wunsch besitzen? — 6. Wodurch hat der Dichter den Eindruck von Marias Schuld zu mildern gesucht? — 7. Zrelostna naloga.

Prosti govori:

P. Heyse: Andrea Delfin. (pl. Ballogh). — Winkelmann, der Forscher der antiken Kunst. (Belič). — Frauenfrage. (Cerk). — Handel-Mazzetti und ihr Werk: Jesse und Maria. (Flis). — Ibsen: Die Helden auf Helgoland. (Guzelj). — Kinderlektüre. (Hribar). — Tolstoi: Das Licht leuchtet in der Finsternis. (Kessler Sl.). — Aus „Reise nach Spanien“: Alhambra. (Kessler Vera). — Martin Luther. (Koch). — Über Taubstummen-, Blinden- und Idiotenerziehung. (Knez). — Friedrich Hebbel: Die Nibelungen. (Kobal). — J. J. Offenbach. (Kosmač). — Carmen Sylva. (Mally). — Wie es früher auf der Bühne aussah. (Munda). — Novalis. (Naglas). — Über das Lachen. (Okorn). — Charakteristik Neros und seiner nächsten Umgebung nach Sienkiewicz Roman: Quo vadis? (Perušek). — G. Hauptmann: Die versunkene Glocke. (Rohrmann). — Frauen vor 18 hundert Jahren. (Praprotnik). — Dichtende Frauen des Mittelalters. (Sedlak). — Rafael Santi. (Sever). — Kurzer Überblick über die deutsche Literaturgeschichte. (Simčič). — G. Hauptmann: Hanneles Himmelfahrt (Stenovic). — Shakespeare: Sommernachtstraum. (Zamida).

VI. B razred.

Domaće naloge:

1. a) Die Kunst im Leben des Menschen; b) Glaube dem Leben, es lehret besser als Reden und Buch. (Goethe). — 2. Es gibt ein Glück, allein wir kennen's nicht, wir kennen's wohl, und wissen's nicht zu schätzen. (Tasso III. 2). — 3. Freies Thema. — 4. Unsere Arbeit im Kleinen. — 5. a) Laß das Gespenst deines Lebens von gestern dein wirkliches Leben von heut nicht mattsetzen. (G. Hauptmann); b) „Ein schöner Diamant! Blick man hinein, so funkelt alle Pein und alles Glück der Welt aus diesem Stein. Man nennt ihn Träne“. (G. Hauptmann). — 6. Gehorsam ist des Weibes Pflicht auf Erden, das harte Dulden ist ihr schweres Los. (Jungfrau v. Orleans I. 10). (Wieweit gilt das noch heutzutage?) — 7. Wozu dient uns das Wasser?

Šolske naloge:

1. Lessings Bedeutung für die deutsche Literatur. — 2. a) Die beiden Leonoren in Goethes Tasso; b) Und knüpfte mich an dich kein lebend Band, mich würden deine Toten an dich knüpfen, die deine Erde deckt, mein Vaterland! — 3. Wie würde ich mir mein Zimmer einrichten? — 4. Soll dem Menschen in seinem Leben Herz oder Verstand der Führer sein? — 5. Hermann vor und nach seiner Begegnung mit Dorothea. — 6. Schuld und Sühne Marias. — 7. Zrelostna naloga.

Prosti govori:

Welche Gründe bewegen Irene in Ibsens: „Wenn wir Toten erwachen“ Rübeck zu verlassen? (Goropevšek). — Helen Keller. (pl. Kleinmayr). — Der Roman und das Drama der Romantiker. (Komotar). — Der laichende See. (Kopřiva). — Die Bestattung der alten Ägypter. (Kozelj). — Die Hexen und Hexenprozesse. (Krisch). — Viktor Hugo. (Kurent). — Einfluß der Musik. (Lapaine). — Ungarische Lyriker. (Lombar). — Gluck, der Begründer der deutscher Oper. (Malavrh). — Walter von der Vogelweide. (Mayer). — Kultur des Islam. (Mis). — Die charakteristischen Grundbedingungen lebender Organismen. (Močnik). — Kürnbergers: Adulis. (Pintar). — Hillaken. (Podjed). Emile Verhaeren. (Robnik). — Paul Heyse. (Sajovic). — Tolstoi. (Sonc). — Die Internationalität. (Vodišek). — Fr. Hebbel. (Žlindra).

Prečitana tvarina iz nemščine.**V. A in B razred.**

Vsi sestavki iz čitanke, Mörike: Mozart auf der Reise nach Prag, Fouqué: Undine, Eichendorff: Aus dem Leben eines Taugenichts, Saar: Tambi, Ebner-Eschenbach: Krambambuli, Chamisso: Peter Schlemihl, Otto Ludwig: Zwischen Himmel und Erde, Schiller: Wilhelm Tell, Lessing: Nathan der Weise, Ferd. Raimund: Der Verschwender.

VI. A in B razred.

Izbor iz čitanke, Goethe: Götz von Berlichingen, Iphigenie, Egmont, Tasso, Hermann und Dorothea, Schiller: Wallenstein, Maria Stuart, Jungfrau von Orleans, Braut von Messina, Wilhelm Tell, Grillparzer: Ahnfrau.

c) Francoski sestavki.**V. razred.****Domače naloge:**

1. Présence d' esprit (Traduction). — 2. L' omelette soufflée. — 3. Sancho Pansa. (Traduction). — 4. La patte de dindon. (Version). — 5. L' histoire la plus ancienne de Paris. — 6. Lettre à mon amie. — 7. Le piano. — 8. Ma journée.

Šolske naloge:

1. L' intérieur de notre maison. — 2. Le soleil. (Dictée). — 3. Une bonne leçon. — 4. Un bon charlatan. (Traduction). — 5. L' homme au pois. (Version). — 8. Le corps humain.

VI. razred.**Domače naloge:**

1. Portrait de la femme slovène (composition). — 2. Version du thème 6 p. 124. — 3. Version page 125. — 4. La vue de ma fenêtre (com-

position). — 5. Les étoiles. (Les lettres de mon moulin). — 6. Le parc de Tivoli au printemps. — 7. En gondole; ali: Mes derniers jours au lycée.

Šolske naloge:

Charles et Claire admirent le panorama des Pyrénées (reproduction de la nouvelle de J. Rameau). — 2. Une soirée d'automne en famille (composition). — 3. La rentrée des troupeaux en automne. (Daudet: Les lettres de mon moulin). — 4. Pismo Voltaire-ja Rousseau-ju (version). — 5. Calendal (reproduction). — 6. Le lion de Tarascon et le lion de l'Atlas. (Tartarin de Tarascon). — 7. Tout est bien qui finit bien.

Laški sestavki.

V. razred.

Domače naloge:

1. Il congiuntivo nelle proposizioni soggettive ed oggettive. — 2. Una lettera. — 3. Il congiuntivo nelle prop. avverbiali. — 4. La Befana (composizione). — 5. Caro cesare (lettera al fratello). — 6. Il giorno di lavoro ed il giorno di festa (riassunto). — 7. Il sabato del villaggio (da mettere in prosa). — 8. Il poeta estemporaneo (riassunto).

Šolske naloge:

1. Il galletto e la volpe (imitazione). — 2. Dante (traduzione). — 3. La rapa. (riproduzione). — 4. Il topo cittadino e il topo campagnolo (riproduzione). — 5. La confessione del lupo (imitazione). — 6. L'uso del congiuntivo nella proposizioni relative (proposizioni). — 7. La fiera (riassunto). — 8. Esercizio riassuntivo dei congiuntivi (proposizioni).

VI. razred.

Domače naloge:

1. Dopo la tempesta (abbozzo). — 2. Rinnegò la madre (tradizione in italiano). — Cara amica (lettera). — 4. Il carnevale (composizione). — 5. L'amore dei libri (composizione). — 6. Pasqua di rose (composizione). — 7. I doveri della ragazza slovena (composizione).

Šolske naloge:

1. Cadon le foglie (bozzetto). — 2. Il mutolino (riassunto). — 3. Tratti giovanili di Giosue Carducci (riassunto). — 4. Giusti ad un amico che ha perduto la madre (versione dallo sloveno in ital.). — 5. Una lezione di Renato fucini (riassunto). — 6. Il secondo fiasco (imitazione). — La Giovinezza deve aver entusiasmo (composizione).

V. Učila.

I. Knjižnica.

A. Učiteljska knjižnica, ki jo je oskrboval dr. Rudolf Molè, šteje koncem šolskega leta 1912/13 605 del v 714 zvezkih ter približno 400 izvestij. Tekom šolskega leta 1912/13 se je pomnožila za 61 del v 81 zvezkih.

a) P o n a k u p u: Piltz Ernst, Aufgaben und Fragen für Naturbeobachtung des Schülers in der Heimat. Weimar, 1912. — Floericke Dr. Kurt-Mandée Rudolf, Kalender für Aquarien und Terrarienfreunde. Stuttgart, 1912. — Schwarz Alois, Die künstliche Kälte und ihre Verwendung. Wien, 1911. — Pečnik Jernej, Vojvodina Kranjska v predzgodovinski dobi. Ljubljana, 1912. — Cremer E., Die poetischen Formen der deutschen Sprache, 2. Auflage. — Pflugk-Hartung, Ullsteins Weltgeschichte. (6 zvezkov). — Prešeren. (Album različnih brošur). — J. Jurčič, Listki, IV. zv. Ljubljana, 1873. — Stritar-

Jurčič, Mladika. Prvo leto. Ljubljana, 1868. — Pirč Frančišek, Nektere pesmi. 1874. — Ivan Vrhovnik, O stoletnici „Ljubljanskih Noviz“. Ljubljana, 1897. — Gr. Krek, Poezije. Ljubljana, 1862. — Jurčič-Stritar, Pesmi Franceta Preširna, i. t. d. Ljubljana, 1866. — Georg Witkowski, Das deutsche Drama des 19. Jahrh., 3. Auflage. Leipzig, 1910. — Walzel O., Deutsche Romantik, Leipzig, 1908. — Sulger-Gebing, Gerhart Hauptmann. Leipzig, 1909. — Fink Fr., Die Sprachstämme des Erdkreises. Leipzig, 1909. — Spiero H., Geschichte der deutschen Lyrik seit Claudius. Leipzig, 1909. — Kahle B., Henrik Ibsen, Björnsterne Björnson und ihre Zeitgenossen. Leipzig, 1908. — 950 Aufsätze und Aufsatzthemen aus dem Leben und aus der Schule (3 zvezki). Arnsberg, 1910, 1911. — Normann, Neue Materialien zu deutschen Stilübungen für die mittleren Klassen höherer Lehranstalten. Kattowitz, 1891. — Normann, Neue Materialien zu deutschen Stilübungen für obere Klassen etc. Kattowitz, 8. Aufl. — Naumann Julius, Theoretisch-praktische Anleitung zur Besprechung und Abfassung deutscher Aufsätze etc., 7. Aufl. Leipzig, 1903. (3 zvezki). — Friesen Hermann, Shakspeare-Studien. (3 zvezki). — Zeuch Wilhelm, Der Weg zum Erfolg im freien Aufsatz. Gera, 1912. — Lavtar Lukas, Spezielle Methodik des Rechenunterrichtes an allgemeinen Volksschulen. Wien, 1912. — Niemann G., Präparationen für den naturgeschichtlichen Unterricht. Leipzig, 1912. — Prochaska's Illustriertes Jahrbuch der Erfindungen und technischen Fortschritte. Jahrg. XII., Wien, 1912. — Walter M., Zur Methodik des neusprachlichen Unterrichtes. Marburg 1912. — Pichon-Sättler, Deutsches Leben. Freiburg, 1913. — Wengraf, Jahrbuch des höheren Unterrichtswesens in Oesterreich, 1913. — Rohrbach P., Um Bagdad und Babylon. Berlin, 1912. — Leonhardt, Das Süßwasser-Aquarium. Stuttgart. — Werner Fr., Amphibien und Reptilien II. Stuttgart. — Effenberger W., Natugeschichte der kleinsten Tiere. — Migula W., Praktisches Pilz-Taschenbuch. — Heinicke Karl R., Vogelschutzbuch. — Neuwirth Josef, Prag, Leipzig, 1912. — Bertel Rudolf, Anleitung zu den botanischen Schülerübungen. Wien, 1911. — Ozvald K., Srednješolska vzgoja. Gorica, 1912. — Wode Albin, Mädchenschulreform und Volksgesundheit. Ein System. — Ante Beg, Slovensko-nemška meja na Koroškem. Ljubljana, 1911. — Reinfurth Th., Die Luft. — Reinfurth, Die Kohlensäure. — Kärger-Führ, Lehrproben und Entwürfe in der Fremdsprache für die Behandlung franz. Gedichte in deutschen Schulen. Hannover-Berlin, 1913. — Ch. Bally, Traité de Stylistique française, I. vol. Heidelberg, 1909. — Turba Guslav, Die pragmatische Sanktion. Wien, 1913. — Kirchner Joseph, Stil- und Formenlehre für Handwerker. I. und II. Teil. München, 1911. — Warning, Die Aquarellmalerei etc. — Kranjska Čbelica (5 zvezkov). — Pölzl, Stoffe und Entwürfe zu schriftlichen Arbeiten.

b) Po darilu: I. Macher, Nastavni vjesnik 1912. — Bevk Blazij, kurat v Gorici, Prevodi grških in latinskih klasikov.

B. Šolska knjižnica, ki jo je oskrbovala Davorina Karlinova, šteje koncem šolskega leta 1912/13 622 slovenskih, 516 nemških, 206 hrvaških, 113 francoskih, 71 laških in 14 čeških knjig. Tekom šolskega leta se je pomnožila za 154 knjig.

a) Po nakupu: Giuseppe Franco, Le vie del cuore. I., II. — Antonio Fogazzaro, Fedele. — Emilo Salgari. Le grandi pesche nei mari australi.—. Ferruccio Rizzatti, Vita e avventure d' un vecchio rospo. — Ghirardi Fabiani, La figlia dell' Esule. — Bianca Cammarono, La pura coscienza. — Salvatore Farina, Mio figlio. — Margherita, Reginella. — Leo di Castelnovo, Fra vivi e morti. — Andrea de Ritis, La vita di Giuseppe Verdi. — De Amicis, Cuore. — Leopoldo Barboni, Antologia ricreativa. — Fr. Paolo Menniti, I

canti dell' Alba. — Biagio Chiara, In terra d' oltremare. — Massimo d' Azeglio, I miei ricordi. — Luigi Capuana, Cara infanzia. — Augusto Piccioni, 10 mila leghe sotto terra. — Idelfonso Nieri, Cento racconti popolari lucchesi. — Leopoldo Barboni, Col Carducci in Maremma. — Giuseppe Giacosa, Novelle e paesi valdostani. — Giacomo Leopardi, Rime di Francesco Petrarca. — Fausto Balbo, Feste di bimbi. — Carlo Goldoni, Commedie Scelte. — Lodovico Ariosto, Niccolò Machiavelli. — Attilio Rossi, Narrazioni Scelte. — Storia delle belle arti. — Leonardo da Vinci. — Giosue Carducci. — Giorgio Vasari, Capricci e aneddoti di artisti. — Luigi Barucchi, La fortuna di Sandrino. — Dante Alighieri. — Pietro Dazzi, Novelle di Giovanni Boccaccio. — Matilde Serao, Nel paese di Gesù. — Evelyn, Papà Goldoni. — Anna Gentile, Un anno di vagabondaggio. — Antonio de Nino, Il favoleggiatore novello. — Margherita Speroni, Rose d' autunno. — Angelo die pace. — Henny Koch, Il birichino di papa. — Anna Vertua — Gentile, No, e poi no! — Luisa Alcott, Piccole donne. — Pavle Krstinić, Bratski inat. — Bogdan Popovič, Antologija srpske lirike. — Antun Kovačić, registraturi. — Henr. Sienkiewicz, Bez dogme. — Lovro Mihačević, Po Albaniji. — Carlo Goldoni, Memorie. — Silvio Pellico, Le mie prigioni. — Venerio Orlandi, Il giovinetto filologo. — Verga, Storia di una capinera. — Renato Fucini, Le veglie di neri. — Giovanni Pascoli, Fior da fiore. — Manzoni, I promessi sposi. — Giulio Gérard, La caccia al leone. — Luigi Capuana, C' era una volta. — Samuele Smiles, Viaggio di un ragazzo. — Momus, Il romanzo d' un fanciullo povero. — Flaminio Javicoli, Per liete occassioni. — Dr. Leop. Lenard, Skozi pustinje in puščavo. — Finžgar, Pod svobodnim solncem I, II. — Milčinski, Muhoborci. — Trdina, Izprehod v Belo Krajino. — Božena Němcová, Češke pravljice. — Grafenauer, Zgodovina novejšega slovstva. — Walter Bloem, Das Ende der grossen Armees. — Gustav Freytag, Bilder aus der deutschen Vergangenheit. — Björnson, Ein froher Bursch. — Paul Keller, Zigeunerkind. — Hoffmann, Erzählungen. — Eichendorff, Aus dem Leben eines Taugenichts. — Ernst Zahn, Der Büsser. — Gottfried Keller, Drei Erzählungen. — Rudolf Herzog, Ausgewählte Novellen. — Karl Anzengruber, Seegeschichten. — Ada Christen, Als er heimkehrte. — Barrau, Histoire de la révolution française. — Bruno, Le tour de la France. — Contes modernes. — Daudet, Le Petit Chose. — Daudet, Ausgewählte Erzählungen; Tartarin de Tarascon. — Sieben Erzählungen — Loti: Pécheur d' Islande. — Molière: Les femmes savantes. — L' avar. — Le malade imaginaire. — Sand: La petite Cadette. — Pariselle: Littérature française. — Souvestre: Vier Erzählungen. — La France d' aujourd'hui. — Béranger: Auswahl von 50 Liedern. — A travers les journaux francais. — Choix de nouvelles (zv. I.—VII.). — Engwer: Choix de poésie française. — Démoulin: Français illustres. — Concourt: Histoire de Marie Antoinette. — Maeterlink: La vie des abeilles. — A travers Paris. — Recueil de contes et récits. — Lettres de Madame de Sévigné. — Jules Verne: Cinq semaines au ballon. — Le tour du monde. — Wenk: Causeries. — A travers Paris et la France.

C. Naročeni časopisi in periodično izhajajoče publikacije: Slov. Matica 1912; Hrvatska Matica 1912; Dom in Svet 1912; Ljubljanski Zvon 1912; Slovan 1912; Zvonček 1912; Veda 1912; Mentor 1912; Popotnik 1912; Domače ognjišče 1912; Planinski Vestnik 1912; Družba sv. Mohorja 1912; Carniola 1912; Kränzchen 1912; Frauen-Fleiss 1912; Wäsche-Zeitung 1912; Frauenbildung 1912; Verordnungsblatt des Ministeriums für Kultus und Unterricht 1912.

II. Zemljepisna in zgodovinska učila.

(Oskrbuje dr. Pavel Pestotnik.)

Nakupila so se naslednja učila: Zemljepisne slike: Rudokop, pridobivanje petroleja, soline v Vjelički, šotor Kalmikov, vlivanje zvonov. Zemljepisni načrt Julijskih Alp (5 izvodov).

Tvrška Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg je podarila 25 slik iz knjige „Alfred vitez Koudelka — Unsere Kriegslotte“, ki pojasnjujejo razvoj naše slavne mornarice. Zavod je s tem velikodušnim darom pridobil krasno učilo, s katerim bode mogoče vzbujati pri mladini zanimanje za našo mornarico in uspešno delovati v zmislu razpisa c. kr. naučnega ministrstva z dne 24. VI. 1912, št. 28.099.

Zbirka šteje: 1 obzornik, 2 zemeljski obli, 1 telurij, 1 armilarna sfera, 48 zemljepisnih atlantov, tabel in načrtov, 3 zemljepisni reliefi, 76 zemljepisnih slik, 11 zgodovinskih atlantov, 107 zgodovinskih slik, 4 novce — skupaj 254 predmetov.

III. Prirodopisni kabinet.

(Oskrbuje M. Wirglerjeva.)

Prirodopisni kabinet šteje 357 anatomskih in zooloških, 129 botaniških in 589 mineraloških in geoloških predmetov in zbirk.

V šolskem letu 1912/13 so se nabavili naslednji predmeti:

Domača lastavica, legen, kos, škorec, brglez, taščica, poljski škranec. Učila so podarili gg.:

Fr. Kocbek, nadučitelj v Gornjem Gradu: okamenine. — Valentin Sturm, posestnik v Poljčah: sokol selec, prilivka. — F. Mallyjeva tvornica v Gameljnih: vivianit. — Neimenovan: okamenine iz Podpeči. — C. Bolè, gojenka VI. B: 2 pingvinji jajci. — Ivan Splichal, c. kr. davčni upravitelj v Ljubljani: zbirka domačih metuljev. — Slavka Kaučič, gojenka III. A: nekaj metuljev.

IV. Matematična učila.

(Oskrbuje M. Wirglerjeva.)

Zbirka šteje 39 predmetov.

V. Prirodoslovni kabinet.

(Oskrbuje dr. Pavel Grošelj.)

Prirodoslovna zbirka šteje koncem leta 242 predmetov in dve stenski tabli, skupaj 246 predmetov.

Tekom leta so prirastla sledeča učila po nakupu: priprava za tokove v kapljevinah; kalorimeter; priprava za proizvodnjo toplote s trenjem; reverzijsko nihalo; priprava za utekočinjenje plinov z visokim vreliščem; endozmometer; kolesce na parni vzvrat; higrometer po Daniellu; leidenski steklenici za elektriško resonanco; Ampèrovo stojalo; Rühmkorffovo navodilo s platinastim in živosrebrnim prekinjalom; Crookova cev; lestvica za vakuum; elektriško kolesce; voltmeter z ogljenimi elektrodami; oprema za galvanostegijo; ročni voltmeter.

Po darilu: Žabkar Avgust, tvorničar v Ljubljani, model Pelton-turbine, mojstrsko delo svojega sina.

Kemijska zbirka šteje 146 kemikalij, 29 pristrojov in 12 stenskih slik.

Tekom leta so prirastli: lonček, trikotnik in izparilna skledica iz kremenjaka.

Mnogo starejših strojev se je izročilo v primerno popravo.

VI. Učila za jezikovni pouk.

(Oskrbuje Davorina Karlinova.)

Hölzl — stenske slike: pomlad, poletje jesen, zima, pristava, stanovanje, gozd, mesto, gorovje, Pariz.

Meinhold — stenske slike: šolska soba, igre, krst v francoski vasi, ženitovanje, zidanje hiše, spalna soba, posetna soba, obednica, kuhinja, kopalna soba, zima na kmetih, hotel, kavarna.

VII. Risalni kabinet.

(Oskrbuje Albert Sitsch.)

Nakupile so se zbirke pokrajinskih slik in skic: F. Leteurtre (9), A. Barbier (3), G. Dyston (1), Hoffman (23).

Koncem šol. leta šteje zbirka risalnih učil: 20 pristrojov, 370 modelov, 46 predložnih zbirk, zbirko hroščev.

VIII. Učila za ročna dela.

(Oskrbuje M. Zupančičeva.)

Zbirka obsega 12 letnikov „Grosse Modenwelt“, 16 letnikov „Illustrierte Wächezzeitung“, 12 letnikov „Frauen-Fleiss“, 2 mapi vzorcev, 7 različnih priprav, nazorno zbirko bombaža in bombaževin, zbirko vzorcev raznovrstnih tkanin in 5 šivalnih strojev.

IX. Učila za verouk.

Dr. H. Swoboda: 25 barvanih slik za liturgiko. — Schick: Jeruzalemski tempelj ob Kristusovem času.

Zahvala.

Poročevalec izpolnjuje prijetno dolžnost, da se na tem mestu najiskreneje zahvali p. n. gospodi, ki je darovala za šolske zbirke razne predmete ter s tem izkazala zavodu svojo naklonjenost.

VI. Statistika gojenk.

	I.	II.	III.A	III.B	IV.A	IV.B	V.A	V.B	VI.A	VI.B	Skupaj	0/0
1. Število.												
Koncem š. l. 1911/2	35 ¹	50	36 ¹	37	38	37	31	28 ¹	—	—	292 ³	
Začetkom š. l. 1912/3	52	44	37	37	34	32	29	27	27	27	346	
1.) Med šolskim letom vstopilo	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	
Vseh skupaj torej sprejetih Na novo sprejetih in sicer: Na podlagi sprejemnega izpita	52	44	38	37	34	32	29	27	27	27	347	
Ponavljja razred	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Zopet sprejetih in sicer: Iz nižjih razredov pre- meščenih	—	9	2	24	1	6	—	1	2	4	101	
Ponavljja razred	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2.) Izstopilo jih je	—	32	34	12	32	25	29	26	25	23	238	
	—	3	2	1	1	1	—	—	—	—	8	
	1	1	—	—	2	2	1	2	2	1	12	
Število rednih gojenk koncem š. l. 1912/3	51	43	37	35	29	25	27	24	24	26	321	
Število izrednih gojenk	—	—	1	2	3	5	1	1	1	—	14	
Število privatistinj	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2. Rojstni kraj (domovina).												
Ljubljana	33	20	19	9	16	8	10	7	8	8	138	
Kranjsko sicer	13	14	16	13	8	15	13	13	13	10	128	
Štajersko	—	2	3	11	5	4	4	2	2	5	38	
Primorsko	4	5	—	2	2	2	—	1	1	1	18	
Dalmacija	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	
Tirolsko	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	
Zgornja Avstrija	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
Češko	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	2	
Hrvaško	1	1	—	—	1	—	1	—	—	1	5	
Bosna	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	2	
Novi Pazar	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	
Skupaj	51	43	38	37	32	30	28	25	25	26	335	
3. Materinščina.												
Slovenke	50	40	38	36	31	29	27	25	25	23	324	
Hrvatice	1	2	—	—	—	1	—	—	—	1	5	
Čehinje	—	1	—	1	1	—	1	—	—	2	6	
Skupaj	51	43	38	37	32	30	28	25	25	26	335	
4. Vera.												
Katoličanke	51	43	37	36	32	30	28	25	25	26	333	
Grško-kat.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	
Protestantke (helv. konf.)	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	
Skupaj	51	43	38	37	32	30	28	25	25	26	335	
5. Bivališče staršev.												
Ljubljana	37	27	23	14	25	14	15	13	18	16	202	
Drugod	14	16	15	23	7	16	13	12	7	10	133	
Skupaj	51	43	38	37	32	30	28	25	25	26	335	

	I.	II.	III.A	III.B	IV.A	IV.B	V.A	V.B	VI.A	VI.B	Skupaj	0/0
6. Starost.												
11 let	6										6	
12 "	25	10		1							36	
13 "	17	17	6	2							42	
14 "	3	9	14	13	7	4					50	
15 "		6	14	3	8	13	3				47	
16 "		1	2	15	14	9	11	5	3	1	61	
17 "			2	2	2	3	10	12	8	4	43	
18 "				1	1	1	3	4	5	11	26	
19 "								4	5	6	15	
20 "							1		2	3	6	
21 "									1		1	
22 "									1	1	2	
Skupaj	51	43	38	37	32	30	28	25	25	26	335	—
7. Razredba.												
a) Koncem š. l. 1912/13 je bilo, da vstopijo v naslednji višji razred:												
Odlčno sposobnih	13	8	7	11	10	8	9	7	8	9	90	26.9
Sposobnih	35	32	24	24	19	17	17	13	14	16	211	63
Vobče sposobnih	1	1	6	—	—	—	—	—	—	—	8	2.4
Nesposobnih	1	1	—	—	—	—	1	1	—	1	5	1.5
Ponavljalna izkušnja se je dovolila	1	1	—	—	—	—	—	3	2	—	7	2.1
Brez razredbe jih je	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Izrednih gojenk	—	—	1	2	3	5	1	1	1	—	14	4
Skupaj	51	43	38	37	32	30	28	25	25	26	335	—
b) Dodatek k š. l. 1911/12												
Ponavljalnih izkušenj je bilo dovoljenih	2	—	—	1	3	6	3	—	—	—	15	
Med temi uspešnih	2	—	—	1	3	5	2	—	—	—	13	
" " neuspešnih	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2	
Dodatnih izkušenj je bilo dovoljenih	2	1	—	—	1	—	—	1 ¹	—	—	5 ¹	
Med temi uspešnih	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
" " neuspešnih	—	—	—	—	1	—	—	1 ¹	—	—	2 ¹	
Končni posledek za šolsko leto 1911/12:												
Odlčno sposobnih	9	10	10 ¹	6	2	6	7	9	—	—	59 ¹	20.3
Sposobnih	26 ¹	36	23	22	29	26	21	18	—	—	201 ¹	68.5
Vobče sposobnih	—	2	2	4	—	—	—	—	—	—	8	2.7
Nesposobnih	—	2	—	4	—	4	2	—	—	—	12	4.1
Brez razredbe jih je	—	—	1	1	7	1	1	1 ¹	—	—	12 ¹	4.4
Skupaj	35 ¹	50	36 ¹	37	38	37	31	28 ¹	—	—	292 ¹	
8. Oproščenih je:												
risanja	4	4	1	5	3	5	6	6	9	9	52	15.5
ročnih del	—	3	1	5	—	—	—	—	—	—	9	7.6

	I.	II.	III.A	III.B	IV.A	IV.B	V. A	V. B	VI.A	VI.B	Skupaj	o/o
9. Udeležbe pri pouku v neobveznih predmetih:												
a) Petje: I. tečaj	42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42	
II.	—	34	—	—	—	—	—	—	—	—	34	
III.	—	—	23	26	—	—	—	—	—	—	49	
IV.	—	—	—	—	19	19	—	—	—	—	38	
V.	—	—	—	—	—	—	9	7	8	8	32	
Skupaj	42	34	23	26	19	19	9	7	8	8	195	58
b) Telovadba: I. skupina	—	41	—	—	—	—	—	—	—	—	41	
II. "	—	—	22	27	—	—	—	—	—	—	49	
III. "	—	—	—	—	27	13	—	—	—	—	40	
IV. "	—	—	—	—	—	—	10	7	—	—	17	
V. "	—	—	—	—	—	—	—	—	11	8	19	
Skupaj	—	41	22	27	27	13	10	7	11	8	166	58
c) Stenografija: I. tečaj	—	—	—	—	20	16	—	—	—	—	36	
II.	—	—	—	—	—	—	12	13	—	—	25	
Skupaj	—	—	—	—	20	16	12	13	—	—	61	53
č) Ročna dela: I. skupina	37	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37	
II. "	—	—	—	—	21	19	—	—	—	—	40	
III. "	—	—	—	—	—	—	7	16	—	—	23	
IV. "	—	—	—	—	—	—	—	—	7	6	13	
Skupaj	37	—	—	—	21	19	7	16	7	6	113	52
d) Gospodinjstvo	—	—	—	—	—	—	—	—	22	18	40	77
10. Denarni prispevki.												
Šolnino so plačale I. poll.	52	17	8	29	10	16	10	10	5	9	166	
" " " " II. "	14	16	8	11	8	11	11	11	8	8	106	
Polovično šolnino } I. "	—	5	2	2	9	4	6	1	9	6	44	
so plačale } II. "	7	3	1	3	8	4	4	1	8	6	45	
Oproščenih je bilo I. "	—	22	27	6	15	12	13	16	13	12	136	
" " " " II. "	30	24	28	23	16	15	13	13	10	12	184	
	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	
Šolnina je znašala I. "	2080	780	360	1200	580	720	520	420	380	480	7520	
" " " " II. "	700	700	340	500	480	520	520	460	480	440	5140	
Skupaj	2780	1480	700	1700	1060	1240	1040	880	860	920	12660	
Vzprejemnina	208	36	4	96	4	24	—	—	—	—	372	
Prispevki za učila	208	176	148	148	136	128	116	108	108	108	1384	
11. Ustanove.												
Število štipendistinj:												
I. polletje	—	—	—	1	2	2	3	1	6	3	18	
II.	—	—	—	1	2	2	3	1	6	3	18	
Skupni znesek ustanov	—	—	—	188	585	772	786	386	2316	1158	6191	

VII. Zrelostne izkušnje.

V poletnem roku se je za to izkušnjo oglasilo 49 javnih gojenk in sicer iz V. A razreda 23, iz V. B razreda 26.

Zrelostne naloge so se pisale dne 9., 10. in 11. junija v dveh oddelkih. V izvršitev so dobile kandidatke te-le naloge:

1.) Iz slovenščine na izbero: a) Pomen Adrije za gospodarski in kulturni razvoj Avstrije. b) Prešernove balade in romance. (Gojenkam je na razpolago izdaja Prešernovih poezij.) c) Od trske do obločnice. (Kako je človek premagoval temo.)

2.) Iz nemščine na izbero: a) Die Bedeutung der Buchdruckerkunst. b) Wie kann der Einzelne seine Vaterlandsliebe betätigen? c) Der Segen der Arbeit.

3.) Iz laščine: Consigli alla figlia Alessandrina. (Da lettera di Massimo d'Azeglio.)

4.) Iz francoščine: Joies paternelles par Gustave Droz. (Odlomek.)

Ustne izkušnje, ki jim bode predsedoval c. kr. dež. šolski nadzornik in dvorni svetnik Franc Hubad, se opravijo od 3. do 10. julija.

Izid teh izkušenj in imena abiturientk se priobčijo v prihodnjem „Izvestju“.

VIII. Pospeševanje pouka in telesnega razvoja mladine.

Z blagohotnim dovoljenjem vodstva društva Mladike, so se licejke 3. februarja udeležile pevske in muzikalične prireditve gojenk internata.

11. februarja so si ogledale gojenke V. A in V. B razreda pod vodstvom ravnatelja predzgodovinsko in geološko zbirko v deželnem muzeju.

12. februarja je obiskal dr. P. Pestotnik z gojenkami VI. AB razreda tukajšnjo tvornico tabaka.

Na prošnjo ravnateljstva sta priredila gospoda brata Josip in Pavel Kunaver 3. aprila v licejski telovadnici za gojenke liceja in ljudske šole Mladike poučen in zanimiv skioptičen večer ter pokazala in pojasnila okolo 100 krasnih slik s Kamniških planin, Karavank in Julijskih Alp, posnetih v poletnem in zimskem času. Vstopnino v znesku 37 K sta velikodušno darovala dijaškemu podpornemu društvu »Domovini«.

16. aprila so si ogledale gojenke pod vodstvom kateheta J. Mlakarja v kinematografu »Ideal« »Jezusovo življenje«, posneto v svetih krajih Palestine.

30. aprila so nastopile telovadke pod vodstvom gdč. Irme Petkove in pevke pod vodstvom gdč. Ivanke Hrastove v okusno okrašeni telovadnici ter so izvajale naslednje pevske in telovadne točke.

I. razred.

1. Jenko: Tiha luna; 2. Hubad: Škrjanček poje; 3. Rajanje malih deklic.

II. razred.

1. Adamič: Lipa; 2. Studenček; 3. Rajanje z obroči.

III. razred.

1. Jenko: Na tujih tleh; 2. Bendl: Žitno polje; 3. Menuet.

IV. razred.

1. Nedved: Naša zvezda; 2. Gerbič: Gondolirjeva pesem; 3. Volarič: Divja rožica; 4. Grški ples.

V. in VI. razred.

1. Krek: Zvečer; 2. Adamič: Uspavanka; 3. Volarič: Slovenskim mladenkam.

V. razred.

Vaje s kiji.

VI. razred.

Proste vaje.

Razen učiteljskega zbora in staršev sodelujočih gojenk so se udeležili prireditve tudi nekateri visoki dostojanstveniki, kakor gospod dež. predsednik ekscelencja baron Teodor Schwarz z velerodno gospo soprogo baronico Karlo, gospa županja Franja dr. Tavčarjeva, gospodje dvorni svetniki vitez Kaltenegger, Hubad in Levec, potem člani kuratorija mestnega dekliškega liceja in odbora Mladike. Koncem predstave si je dal gospod deželni predsednik predstaviti obe strokovni učiteljici in jima čestital na krasnem uspehu.

Tukajšnji listi, ki so poročali o tej prireditvi, so se o pevskih in telovadnih točkah jako polvalno izrazili, poudarjajoč izredno zanimanje mladih gojenk za petje in krasno izvajanje stopnjevaje vedno težjih s higieničnega stališča zlasti z ozirom na žensko mladino izbornu sestavljenih vaj.

24. maja so bili najniški izleti. I. razred liceja se je podal čez Tržič v Podbrezje, II. razr., III. A in III. B skozi Vintgar na Bled, IV. A in IV. B k Savici, V. A na Jezersko, V. B k Peričniku in v Kranjsko goro, trgovski tečaj pa v Lukovico.

Ker je bilo vreme jako ugodno, izvršili so se vsi ti izleti na splošno zadovoljnost ter ostanejo gojenkam gotovo v veselem spominu.

Pripravljali smo se že dolgo z gojenkami na večji poučni izlet. Izpodbudili so nas zlasti Hrvat, Srbi in Čehi, ki so vsako leto prišli s svojo šolsko mladino v naše kraje. Letos smo napravili prvi poizkus z daljšim izletom, in ker se je ta nad vse pričakovanje obnesel, hočemo nadaljevati s takimi izleti najvišjih šol. razredov.

21. maja se je podal VI. A in VI. B razred pod vodstvom Josipa Berceta v Benetke. Ker mladina svet drugače gleda nego mi razvajeni potovalci, čujmo kako nam opisuje gojenka ta izlet.

»Temeljito smo se pripravljale na ta izlet, zlasti smo marljivo občevale med seboj v laškem jeziku in ponovile zgodovino benečanske republike. V vlakcu proti Trstu smo veselo prepevale, toda pesem je poje-

njavala, čim bliže smo prihajale morju. Okna so se napolnila radovednih obrazov, vse je pričakovalo, da se razprostre pred nami morje, ki ga še marsikatera ni poznala.

Na kolodvoru v Trstu je nas sprejelo akademično ferialno društvo »Balkan«, ter nas spremilo na stanovanja, katera so nam pripravile velikodušno požrtvovalne slovenske dame, z gospo dr. Rybařevo na čelu.

Drugi dan ob 8. smo se zbrale na Molu S. Carlo. Na krovu belega parnika smo pozdravljale ostale — dokler ni bila pred nami vsenaokrog brezmejna gladina. Pozdravile smo Jadransko morje z veselim petjem in v naših srcih se je porajala želja, da bi se tu glasila naša pesem stoletja in stoletja, še v večji meri.

Morje se nam je zdelo kot sen, toda, ko se je pred nami razgrnilo mesto, takrat nas je objel drug sen, poln vroćih barv in ostrih oblik. In koga bi ne spreletel strah, misleć, da bo stopal kmalu po tleh slavnih Benetk?

Sedem gondol je plavalo po Canalu Grande, mimo visokih palač z nešteti balkoni in freskami, v daljavi se je dvigal visok, slok steber, štirioglat stolp — in vse to obdano od tako intenzivno modrega morja, da je bila slika še popolnejša.

Tu je bila marsikaka razpala palača, ki je zrla tako topo, kot da bi hotela zaupati skrivnost, a se je zbala življenja prevelike luči, in zdelo se mi je, kot da bi prosila, da naj pridemo v noći zopet k njej. Toda, vkljub življenju in toplemu solncu nam je vendar semtertja star temen stolp zašepetal skrivnostno besedo in ko je ladja plavala dalje, je kamenje krićalo o krvavih zgodbah.

Ponosna v svojem gotskem slogu je stala doževa palača in vsi spomini so oživeli ob pogledu nanjo. Markov trg, sivih golobov poln, nas je pozdravil mimogrede. Palače so se vrstile druga za drugo, slikovite cerkve so vstajale izza oglov, in ko je človek videl vso to lepoto, je slednjić zasanjal, da je v Benetkah.

In šele zvećer! Ko je bilo vse temno in so se palače le še težko razloćile, se je začulo na gondoli polni lućic petje, ki ga razume le človek, ki pozna zgodovino Benetk od početka do časa, ko je začela razpadati nekdanja slava.

V pogledu na mesto se občuti veliko žalosti, bogastvo preteklosti, revščino sedanjosti in ostali nekdanji ponos. Rade bi se lišpale hćere benećanske kot za časa koncilija, ko je mesto cvetelo v svili in zlatu, toda — koncilj je malo dosegel, zlato je odpadlo, svila se strgala in hćere benećarske so se ogrnile v dolge črne rute. Kolosalna poslopja pričajo o javnem življenju, mozaiki in fasade o dovršenem okusu. Markova cerkev v vsej svoji lepoti in harmoniji, s svojim levom, akademija z originali Tiziana in Tintoretta, skrbno izdelani rokopisi, ves blesk prića, da je živelo tu ljućstvo, ki je hotelo ostati nesmrtno v svoji slavi kot v zgodovini, tako vidimo tudi v spomenikih železne viteze na železnih konjih, pred vsem spomenik condotierija Colleonia.

Ogledale smo si vsa vaźnejša poslopja, kakor Jesurum, peljale se na otok Murano, da smo videle neverjetno spretnost v izdelovanju stekla, ladjedelnico in dr.

In v teh kratkih treh dneh smo se naućile toliko, ker smo se ućile z oćmi, ker so nam pričali kraji, ker nam je kamenje govorilo!

Preko morja je hitel parnik, v njem se je začula naša pesem, a bila ni več tako vesela kot preje, ker v naših srcih je bila zavest, da ne bo nikdar več tako silno lepo.

Vlak je drdral enakomerno po kraških tleh, morje je zastajalo za nami —

»O Adrija, kako naj te objame
kako naj te poljubi pogled moj!«

6. maja, oziroma 2. junija so gojenke IV. A in IV. B razreda pod vodstvom gdč. Fride Klečeve obiskale Stražo nad Črnučami, zgodovinsko važen kraj izza leta 1813. s francoskimi grobovi.

Pod vodstvom gdč. M. Wessnerjeve in g. J. Berceta so prisostvovala gojenke VI. A in VI. B razreda 16. maja pouku v deželni gluho-nemnici ter istega dne pod vodstvom mestnega zdravstvenega svetnika dr. O. Krajca obiskale mestno ubožnico.

28. maja so hospitirale gojenke VI. A in VI. B razreda pod vodstvom gdč. M. Wessnerjeve in g. J. Berceta v pomožni šoli in v dnevnem zavetišču na IV. mestni deški šoli.

Koncem šolskega leta je ravnatelj skupno vsem gojenkam raztolmačil planinska znamenja v sili v zmislu razpisa c. kr. dež. šolskega sveta z dne 9. maja 1912, št. 3359.

Sredi junija so obiskale gojenke III.—VI. razreda pod vodstvom učitelja risanja »Slovensko umetniško razstavo« v paviljonu R. Jakopiča.

* * *

Zdravstveno stanje je bilo v šolskem letu 1912/13 jako ugodno, kar je pripisovati predvsem skrbnemu nadzorstvu od strani šolskega zaravnika, ki ima v liceju svojo sobo v zdravniške namene na razpolago. Vsak teden, pri potrebi tudi večkrat na teden je prihajal šolski zdravnik na šolo, da se je informiral o zdravstvenem položaju in odredil potrebno v slučaju kake cetrške bolezni. Infekcijskih bolezni sploh ni bilo, pač pa je mnogo deklic bolehalo na malokrvnosti in bledici.

30. maja je cepil šolski zdravnik 10 gojenkam kože z ugodnim uspehom.

Strogo se je gledalo na snago in red pri učenkah samih, kakor tudi na snago in zračenje v šolskih prostorih.

V odmorih in prostih urah so se gojenke igrale na prostornem in zračnem šolskem dvorišču. Ob ugodnem vremenu se je zlasti telovadba vršila le na prostem.

Zima ni bila posebno ugodna za drsanje in sankanje, za plavanje so pa krajevne razmere take, da ga ni mogoče gojiti.

Mlajše gojenke so se učile plesati v licejski telovadnici pod nadzorstvom učiteljic in staršev, starejše gojenke so pa imele plesne vaje pod nadzorstvom narodnih dam v »Narodnem domu«.

Pripomniti moramo, da so gojenke zlasti v zimski dobi z velikim veseljem gojile cvetlice.

IX. Važnejše odredbe višjih oblastev.

1. Pravilo c. kr. naučnega ministrstva 1. julija 1912, št. 611: Svečnico, sv. Jožef in Marijino oznanenje praznujejo šole kakor doslej.

2. C. kr. naučno ministrstvo, 24. junija 1912, št. 28.099: Ozir na mornarstvo pri pouku na nižjih in srednjih šolah.

3. C. kr. deželni šolski svet, 22. julija 1912, št. 4880, priporoča nabavo nazornih slik iz mornarstva.

4. C. kr. deželni šolski svet, 25. julija 1912, št. 5215, opozarja na 50letnico slovenskega pedagoga, knezoškofa Martina Slomška.

5. Pravilo c. kr. naučnega ministrstva, 16. julija 1912, št. 29.716: Posebni izpit iz francoščine in angleščine. — Usposobljenje z odliko.

6. C. kr. naučno ministrstvo, 27. avgusta 1912, št. 38.377: Dopust učiteljstvu v svrhu udeležbe pri I. mednarodnem kongresu za krščansko vzgojo na Dunaju.

7. Pravilo c. kr. naučnega ministrstva, 27. avgusta 1912, št. 4036: Uporaba vseučiliščnih knjižnic po učiteljih privatnih srednjih šol.

8. C. kr. naučno ministrstvo, 29. septembra 1912, št. 31.581: Dobava mehaničnih in optičnih pristrojov itd. iz inozemstva.

9. C. kr. naučno ministrstvo, 9. novembra 1912, št. 49.675: Na vseh srednjih šolah, licejih itd. je zaključiti redni pouk letos izjemoma z vsoboto, dne 21. decembra.

10. C. kr. naučno ministrstvo, 14. novembra 1912, št. 51.279: Vlaganje prošenj za dovoljenje ferialne podpore učiteljem modernih jezikov.

11. Pravilo c. kr. predsedstva deželnega šolskega sveta, 10. februarja 1913, št. 131/pr.: Kinematografi — omejevalne določbe glede obiska od strani mladine.

12. C. kr. naučno ministrstvo, 18. februarja 1913, št. 28.880: Nabava učil iz inozemstva. Procentni popusti niso dovoljeni.

13. C. kr. naučno ministrstvo, 22. februarja 1913, št. 7249: 11. nemško-avstrijski srednješolski dan na Dunaju — dopust.

14. Pravilo c. kr. naučnega ministrstva, 11. marca 1913, št. 661: Statistični izkaz za srednje šole.

15. Pravilo c. kr. naučnega ministrstva, 17. marca 1913, št. 1833: Zemljepisni pouk na srednjih šolah.

16. C. kr. naučno ministrstvo, 29. marca 1913, št. 15.710, in c. kr. deželni šolski svet, 6. aprila 1913, št. 2228: Dvestoletnica pragramatične sankcije — praznovanje 19. aprila t. l.

17. C. kr. naučno ministrstvo, 31. marca 1913, št. 2802/12: Vlaganje prošenj za potovanje na Rusko.

18. C. kr. deželni šolski svet, 22. aprila 1913, št. 2539: Poziv na nabavo: Turba — »Pragmatische Sanktion«.

19. C. kr. deželni šolski svet, 26. aprila 1913, št. 2660: Polakšice v kopališču Johannisbad.

20. C. kr. naučno ministrstvo, 16. maja 1913, št. 21.595: Za šolsko leto 1912/13 razširjenje pravice javnosti mestnega dekliškega

liceja na VI. razred, podelitev reciprocitete licejskim učiteljem z usposobljenostjo za srednje šole in pravico, da se polagajo zrelostne izkušnje in izdajajo državnoveljavna izpričevala.

C. kr. deželni šolski svet, 20. maja 1913, št. 3090: Postojnska jama. Polakšice za gojenke.

C. kr. deželni šolski svet, 26. maja 1913, št. 3228: Poziv na nabavo »Holtz — Die innerösterreichische Armee 1813 u. 1814.«

X. Kronika.

1. Mestni magistrat, 18. julija 1912, št. 549/p.: Občinski svet je dovolil licejski učiteljici in nadzorovalni dami Mariji Wessnerjevi za šolsko leto 1912/3 delni dopust v ta namen, da prevzame predstojništvo internata »Mladike«.

2. C. kr. deželni šolski svet, 2. oktobra 1912, št. 7294: Izprašana licejska kandidatka, Adela Zajčeva, sme vstopiti kot poizkusna kandidatka na mestni dekliški licej.

3. Mestni magistrat, 13. oktobra 1912, št. 761/pr.: Dr. Janko Pretnar je imenovan pravim učiteljem na mestnem dekliškem liceju z veljavnostjo od 1. septembra leta 1912.

4. C. kr. naučno ministrstvo, 8. oktobra 1912, št. 36.175: Imenovanje c. kr. profesorja na državni realni gimnaziji v Gradcu, Ladislava Pardirka, strokovnim nadzornikom za risarski pouk.

5. Mestni magistrat, 28. aprila 1913, št. 275/pr.: Dr. Rudolf Molè in Josip Berce se stalno potrdita na njunem poslovanju.

* * *

Vpisovanje je bilo dne 6. julija in dne 16. septembra, sprejemne izkušnje pa dne 7. julija in dne 17. septembra.

Dne 17. septembra so se sprejemale gojenke, ki so bile že na zavodu.

Ponavljjalne in dodatne izkušnje so se vršile dne 17. septembra.

Šolsko leto 1912/13. se je pričelo dne 18. septembra s slovesno službo božjo ob 8. uri v trnovski cerkvi.

Dne 19. septembra se je pričel redni pouk ob 8. uri zjutraj.

Dne 24. septembra je preteklo 50 let, odkar je umrl knezoškof Martin Slomšek. Učitelj slovenščine, dr. Rudolf Molè, je pojasnil gojenkam pomen pokojnega pedagoga za slovensko slovstvo.

Dne 29. septembra so se vpisovale kandidatke v trgovski tečaj, 30. septembra so se pa vršile sprejemne izkušnje.

Dne 4. oktobra je obhajal zavod god Njegovega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. s slovesno službo božjo v trnovski cerkvi.

Dne 2. novembra, vernih duš dan, ni bilo pouka.

Dne 19. novembra je bila spominska maša za Njeno Veličanstvo rajno cesarico Elizabeto v trnovski cerkvi, ki se je udeležil ves zavod.

Dne 26. novembra je umrl Fran Orožen, c. kr. učiteljiščni profesor, ki je poučeval na višji dekliški šoli, oziroma na dekliškem liceju 14 let. Gojenke VI. razreda, njegove nekdanje učenke, in mnogo članov

učiteljskega zbora so spremili zaslužnega pedagoga in pisatelja k zadnjemu počitku.

Dne 7., 9., 10., 11., 12., 13. in 14. decembra je nadzoroval mestni deklški licej c. kr. deželni šolski nadzornik gosp. Franc Hubad.

Njegovo c. kr. Veličanstvo je podelilo z najvišjim odločilom z dne 2. decembra 1912 c. kr. deželnemu šolskemu nadzorniku gosp. Francu Hubadu naslov in značaj dvornega svetnika. Ravnatelj je čestital v imenu učiteljskega zbora gosp. deželnemu šolskemu nadzorniku o podeljenem najvišjem odlikovanju.

Božične počitnice so trajale letos od 22. decembra do vstetega 2. januarja.

Dne 15. februarja se je končalo I. polletje s skupno službo božjo v trnovski cerkvi. Pouk v II. polletju se je pričel 19. februarja.

Dne 3., 4. in 5. marca je nadzoroval trgovski tečaj c. kr. dvorni svetnik in nadzornik navtičnih in komercialnih učnih zavodov z laškim, s srbo-hrvaškim in slovenskim učnim jezikom gospod Evgen Gelcich.

Dne 12. in 13. marca je nadzoroval mestni deklški licej nadzornik za verouk gospod kanonik dr. Josip Gruden.

Dne 11. aprila je nadzoroval c. kr. gimnazijski ravnatelj in strokovni nadzornik za telovadbo dr. Josip Tomišek.

Dne 19. aprila je praznoval zavod svečano »Dvestoletnico pragmatične sankcije«. Natančnejši popis glej na str. 14. Dan je bil prost šolskega pouka.

O Velikinoči in o Binkoštih so trajale počitnice po navadi.

Njegovo c. kr. Veličanstvo je z najvišjim odločilom z dne 13. maja 1913 podelilo Njeni vzvišenosti baronici Karli Schwarz, soprogi c. kr. deželnega predsednika, Elizabetin red I. stopnje. Ravnatelj je čestital v imenu zavoda Njeni vzvišenosti o podeljenem najvišjem odlikovanju.

Dne 24. maja je bilo prosto zaradi majniških izletov. VI. razred je imel prosto tudi 23. maja zaradi izleta v Benetke.

Dne 9. in 10. junija je nadzoroval na zavodu risanje c. kr. profesor in strokovni nadzornik za risarski pouk gospod Ladislav Pazdirek.

Izpovedi in sv. obhajila so se udeležile gojenke 11. in 12. oktobra, 7. in 8. maja ter 6. in 7. junija.

Šolsko leto se je končalo dne 5. julija z zahvalno službo božjo v trnovski cerkvi. Po službi božji se je pela cesarska pesem.

* * *

Med glavnimi počitnicami je priredila »Slovenska Šolska Matica« z docvljenjem gospoda župana v licejskih prostorih 14 dnevni počitniški učiteljski tečaj. Ravnateljstvo je dalo v to svrho na razpolago vsa potrebna učila.

Občinski svet deželnega stolnega mesta Ljubljane je v javni seji, dne 8. oktobra 1912, za okusno okrašenje zavoda s cvetlicami in z zelenjem izrekel ravnateljstvu svoje priznanje ter ga odlikoval z umetniško izvršeno priznanico.

1. maja so si ogledali zavod gimn. maturanti iz Sremskih Karlovcev, 11. maja pa gimn. maturanti iz Varaždina.

Neizprosna smrt ni prizanesla tudi našemu zavodu. S kruto roko je uničila mlado cvetko, nadarjeno, marljivo in odlično gojenko trgovskega tečaja Ivanko Koželj. Na Binkoštno nedeljo, dne 11. maja, so jo spremili učitelji in sošolke k zadnjemu počitku ter položili šopek svežih cvetlic na njen grob kot zadnji pozdrav prerano umrli premili učenki in tovarišici.

Naj v miru počiva v domači zemlji!

XI. Važnejše pravice gojenk in absolventk javnih dekliških licejev.

C. kr. naučno ministrstvo je priznalo doslej naslednje pravice:

1. Abiturientke z zrelostnim izpričevalom se dopuščajo k farmaceutskemu poklicu (lekarniškem obrtu), ako napravijo izpit iz latinščine, kolikor se zahteva v prvih šestih gimnazijskih razredih.

2. Abiturientke z zrelostnim izpričevalom, ki imajo fizično sposobnost in predpisano starost, lahko vstopijo v III. letnik ženskega učiteljišča, ako napravijo dopolnilni izpit iz vzgojeslovja, ali v IV. letnik na podlagi dopolnilnega izpita iz vzgojeslovja in poukoslovja. Oproščene so pa tudi vsprejemnega izpita iz petja, telovadbe in ženskih ročnih del, ako imajo v zrelostnem izpričevalu najmanj red »dobro«.

3. Kandidatkam z zrelostnim izpričevalom javnega dekliškega liceja, ki se oglasijo za zrelostni izpit na ženskem učiteljišču, se preneso redi iz zrelostnega izpričevala dekliškega liceja v zrelostno izpričevalo ženskega učiteljišča iz tistih predmetov, ki so na dekliškem liceju obvezni. Iz zdravstva in iz predmetov, ki so na dekliškem liceju neobvezni, na ženskem učiteljišču pa obvezni, morajo te kandidatke napraviti izpit. Dotične izpraševanke morajo torej prinesiti s seboj letna izpričevala najvišjih treh razredov liceja.

V svrhu ustanovitve reda iz specialne metodike in praktičnih vaj, morajo pa napraviti razen praktične izkušnje (nastopa) in ustne izkušnje iz specialne metodike elementarnega razreda tudi ustno izkušnjo iz specialne metodike učnega jezika, računstva in še iz enega predmeta realij in spretnosti. Zadnja omenjena predmeta določi izpraševalna komisija.

Za kandidatke, ki vstopijo v III. letnik ženskega učiteljišča, veljajo glede ugotovljenja redov iz omenjenih predmetov za zrelostno izpričevalo ženskega učiteljišča naredbe, ki so veljavne za vse druge kandidatke. (§ 64. al. 19. min. nar. z dne 31. julija 1886, števil. 6031).

4. Abiturientke z zrelostnim izpričevalom se pripuščajo k državnemu učiteljskemu izpitu iz stenografije.

5. Kandidatke z zrelostnim izpričevalom se oproste izpita iz učnega jezika pri izpitu učiteljske usposobljenosti za poučevanje francoščine in angleščine na meščanskih šolah, učiteljiščih in privatnih učiliščih v okviru ljudske šole.

6. Gojenke, ki so dovršile prve štiri licealne razrede, se sprejmo v poštne in brzojavne kurze ter lahko dobe mesto poštne pomožne uradnice.

7. Gojcnke, ki so dovršile IV. letnik liceja, lahko vstopijo v četverorazredno Trgovsko akademijo za deklice na Dunaju II., Stephaniestrasse 4.

8. Abiturientke z zrelostnim izpričevalom lahko vstopijo kot redne slušateljice v enoletni abiturientni kurz za deklice na imenovani trgovski akademiji na Dunaju, ali v enoletni trgovski strokovni kurz na Novi dunajski trgovski akademiji (Dunaj, VIII. Hamerlingplatz št. 5-6).

Absolventkam teh kurzov je odprta pot v višje trgovske urade, v banke i. t. d., oglasijo se pa tudi lahko za učiteljski izpit za dvorazredne trgovske šole.

Pričakovati je, da dosežejo abiturientke dekliških licejev še večje stanovske pravice.

XII. Posebni tečaji.

1. **Laščina.** Slovensko-laški krožek je sestajal iz dveh tečajev; v prvem so se podali potom konverzacije temeljni pojmi laškega oblikoslovja, v drugem pa so se čitale Renato Fucinijeve »Macchiette«. Število obiskovalcev v obeh tečajih povprečno 50. Poučeval je licejski učitelj Jože Bercè.

2. **Francoščina.** Društvo Cercle franco-illyrien je imelo tri tečaje:

V prvem in drugem se je obdelovala slovnica po Juvančičevi učni knjigi francoskega jezika, v tretjem so se čitale Maupassantove »Nouvelles choisies«. Obiskovalcev je bilo v vseh tečajih 35.

Poučevali so: v prvih dveh tečajih dr. Fran Sturm, c. kr. realčni profesor, v tretjem pa Mr. Albert Algoud.

Tečaj za srbskohrvatski jezik, ki ga je vodil prof. dr. Fr. Ilešić, je trajal od novembra 1913 do konca aprila 1913. Pouk se je vršil vsako sredo in vsak petek od 7.—8. ure zvečer, in sicer na podlagi »Hrvatske čitanke za I. razred gimnazijski«; proti koncu tečaja so se čitala poedina poglavja iz dr. Rudolfa Horvatove »Najnovije povijesti hrvatske« (»Matica Hrvatska«). Stalno in trajno se je kurza udeleževalo 25 udeležnikov.

XIII. Naznanilo o pričetku šolskega leta 1913|4.

Mestni dekliški licej.

Vpisovanje v I. razred bode dne 13. julija od 9. do 11. dopoldne.

Deklice se morajo oglasiti v spremstvu roditeljev ali njih namestnikov s kistnim ali rojstnim listom in z zadnjim šolskim izpričevalom.

Za sprejem se zahteva:

- da dopolnijo še tekom 1913 deseto leto starosti,
- da napravijo sprejemno izkušnjo.

Sprejemna izkušnja bode dne 14. julija ob 8. uri zjutraj. Zanj se zahteva: 1. Iz krščanskega nauka toliko znanja, kolikor se ga pridobi v prvih štirih letih ljudske šole. Oproščene so te izkušnje deklice, ki so prinesle v izpričevalu iz verouka vsaj »dobro« ali »2«. 2. Iz slovenščine spretnost v čitanju in pravilnem pisanju; znanje početnih naukov iz

oblikoslovja in analize prostega stavka. 3. Iz nemščine spretnost v čitanju in pisanju. 4. Iz računstva izvežbanost v osnovnih računih s celimi števili.

Deklice, ki hočejo vstopiti v kak višji razred liceja, se vpisujejo tudi dne 13. julija od 9. do 11. dopoldne.

Poleg zadostne starosti se morajo izkazati s krstnim ali z rojstnim listom in z javnoveljavnim izpričevalom, da so z uspehom dovršile prejšnji razred enako organiziranega zavoda, ali narediti sprejemno izkušnjo, ki bode 14. julija ob 8. zjutraj.

Jeseni se boče vpisovalo dne 16. septembra od 9.—11. ure, sprejemne izkušnje bodo pa dne 17. septembra.

Gojenkam, ki so bile že na zavodu, se je javiti dne 17. septembra med 11. in 12. uro. Vsaka plača 4 K prispevka za učila. Te gojenke pa lahko naznanijo svoj vstop tudi pisмено, ako pošljejo od 10.—15. septembra po poštni nakaznici na »ravnateljstvo mestnega dekliškega liceja« 4 krone.

Ponavljalne in dodatne izkušnje bodo dne 17. septembra.

Pri vpisovanju nanovo se plača 4 K sprejemnine in 4 K prispevka za učila. Za sprejemni izpit v II. ali v kak višji razred pa poleg tega še 20 K izpitne pristojbine.

Šolnina, ki znaša za pol leta 40 K, se plačuje pozneje.

Za vsako v I. ali v kak višji razred nanovo vstopivšo gojenko je v I. tečaju njenega šolanja obvezno plačevanje šolnine.

Šolsko leto 1913/14. se prične v četrtek, dne 18. septembra s slovesno službo božjo ob 8. uri v trnovski cerkvi.

Dne 19. septembra se prične redni pouk ob 8. uri zjutraj.

Trgovski tečaj.

Ta tečaj je namenjen v prvi vrsti absolventkam IV. razreda mestnega dekliškega liceja, potem pa tudi drugim deklicam, ki so dopolnile 16. leto in so dokazale v posebni sprejemni izkušnji iz slovenščine, nemščine in računstva dovolj sposobnosti za umevanje trgovskih predmetov.

Vpisovanje bode dne 29. septembra od 10.—11. ure, sprejemna izkušnja pa dne 30. septembra ob 8. uri zjutraj.

Pripomnja.

Za roditelje je velike vzgojevalne važnosti, da poskrbe svojim hčerkam stanovanja, kjer se pametno in vestno nadzorujejo. Šola kot taka more le potem uspešno zabranjevati slabi in škodljivi vpliv, ki preti mladim deklicam, ako je podpira pri tem tudi domače nadzorstvo.

Ravnateljstvo pojde v tem oziru vedno drage volje na roke staršem in gojenkam ter bode z veseljem nasvetovalo primerna stanovanja.

XIV. Imena gojenk.

* spredaj znači odličnjakinje.

I. razred.

Artel Antonija, Sp. Šiška.
Berčon Miroslava, Ljubljana.
*Bevk Ana, Kranj.
*Biber Ana, Ljubljana.
Bizjak Pavla, Ljubljana.
Blinc Matilda, Vinica.
Bohinec Božena, Cerklje na Dolenjskem.
Debevec Frančiška, Sežana (Prim.)
*Detela Amalija, Jelšane (Prim.)
Duler Georgia, Reka (Hrv.)
*Fatur Gizela, Ljubljana.
*Fink Vida, Ljubljana.
Florjančič Stefanija, Ljubljana.
Goldmann Zofija, Ljubljana.
Hribar Tatjana, Ljubljana.
Jakel Mihaela, Rupa (Prim.)
Jeglič Gabrijela, Ljubljana.
*Kobe Milena, Ljubljana.
Kovačič Antonija, Ljubljana.
Kuhar Ada, Trebnje.
Kunc Irma, Ljubljana.
*Lokar Zora, Dobljice.
Mam Marija, Ljubljana.
Mazi Mihaela, Ljubljana.
Milavec Marija, Ljubljana.
Mittermayer Roza, Ljubljana.

Nerat Breda, Litija.
Oman Cirila, Trebnje.
*Paleček Josipina, Gorenja vas nad Šk. Loko.
*Paleček Mihaela, Gorenja vas nad Šk. Loko.
Pirc Vasilisa, Ljubljana.
Ponikvar Ivana, Ljubljana.
Potočnik Helena, Ljubljana.
Presker Milena, Ljubljana.
*Rakovec Ivanka, Krško.
Rovšek Mira, Ljubljana.
Sedej Helena, Ljubljana.
Seunig Martina, Ljubljana.
Simčič Viktorija, Ljubljana.
Starič Karolina, Ljubljana.
Strehovec Albertina, Vel. Lašče.
Stupica Stanislava, Ljubljana.
Šulič Angela, Gradiška (Prim.)
Šega Božena, Dol. Logatec.
*Trefalt Vida, Ljubljana.
*Uršič Milena, Ljubljana.
Vidmar Metoda, Ljubljana.
Zupančič Ana, Ljubljana.
Zupanec Elka, Ljubljana.
*Železnikar Marija, Ljubljana.
Župnek Mira, Ljubljana.

51

II. razred.

Adamič Natalija, Ljubljana.
Armič Maksa, Ljubljana.
Aschmann Marta, Novo mesto.
Bayr Lea, Ljubljana.
Brnčič Albina, Opatija (Prim.)
Černe Jozefa, Kranjska gora.
*Černič Gabrijela, Ljubljana.
Debevc Ruša, Ljubljana.
Dolenc Erna, Ljubljana.
*Hribar Vera, Ljubljana.
*Ilešič Vanda, Ljubljana.
Janežič Marija, Ljubljana.
Kavs Albina, Skrilje (Prim.)
Keil Pavla, Urfahr (Gor. Avstrija).
Killer Mihaela, Kranj.
Koch Nada, Ljubljana.
Koch Ruša, Ljubljana.
*Kolar Marija, Zatičina.
*Kosmač Pavla, Ljubljana.
Kuhar Zora, Trebnje.
Kunc Valerija, Ljubljana.
Kuralt Ida, Ljubljana.

Mahorčič Vera, Litija.
Mohorič Vera, Gornji grad (Štaj.)
Orehek Marija, Ljubljana.
*Pahor Helena, Renče (Prim.)
*Perko Lavrencija, Žiri
Podbregar Marija, Ljubljana.
Potrato Marjeta, Ljubljana.
Praprotnik Marija, Ljubljana.
Rainer Draga, Zagorje ob Savi.
Rovšek Danica, Ljubno (Štaj.)
Stayer Dragotina, Ljubljana.
Štepič Frančiška, Breznica.
Šepetavec Natalija, Idrija.
Štefančič Slavka, Ribnica.
*Švigelj Frančiška, Breg pri Borovnici.
Tomazin Ljudmila, Tupalče.
Tomažič Zdenka, Ljubljana.
Vrtovec Mira, Tolmin (Prim.)
Weibl Martina, Vrhnika.
Zor Marija, Zagreb (Hrv.)
Zottich Elsa, Pulj (Prim.)

43

III. A razred.

Babnik Marija, Ljubljana.
 Blinc Hermina, Vinica.
 Budinek Pavla, Kranjska gora.
 Cepuder Ana, Studenec pri Krškem.
 Czerny Frančiška, Ljubljana.
 Čarman Ana, Ljubljana.
 Česnik Vida, Predoslje.
 Ditrich Milena, Postojna.
 Goederer Ana, Ortnek.
 *Gostiša Ana, Črnomelj.
 *Gruden Nada, Ljubljana.
 Kaučič Slava, Radovljica.
 Klinc Vitoslava, Litija.
 Kocjančič Marija, Ljubljana.
 Kukla Vera, Jarše.
 Kvartič Ljudmila, Velenje (Štaj.).
 Mrak Zora, Zaperce pri Kamniku.
 *Mrzlikar Ljudmila, Ljubljana.
 *Oražem Ivanka, Goriča vas pri Ribnici.
 Pehani Hedvika, Ljubljana.
 Podgoršek Desiderija, Ljubljana.

Potočnik Nilka, Pragersko (Štaj.).
 Povalej Marica, Maribor.
 Premk Ana, Kranjska gora.
 Proft Ana, Ljubljana
 *Ragazi Viktorija, Razdrto.
 Rohrmann Mira, Ljubljana.
 Stor Marijana, Ljubljana.
 *Tominšek Zdenka, Ljubljana.
 Trost Marija, Ljubljana.
 Trstenjak Milena, Ljubljana.
 Turek Erna, Planina.
 Urbančič Olga, Ljubljana.
 Varšek Franja, Ljubljana.
 Weiss Frida, Ljubljana.
 *Widmar Marija, Kočevje.
 Zupančič Josipina, Ljubljana.

Izredna gojenka;

Trnkóczy pl. Zaszkaál Darinka, Ljubljana.

38

III. B razred.

Babšek Frančiška, Štepanja vas.
 Biber Štefanija, Ljubljana.
 Bratkovič Ana, Koseze.
 Čuk Marija, Ljubljana.
 *Dereani Vera, Cerknica.
 Gregorič Ljudmila, Litija.
 Hejnic Marijana, Ljubljana.
 Hrovat Albina, Ljubljana.
 Istenič Jozefa, Ljubljana.
 *Jelovšek Vladimira, Praga (Češko).
 Klanjšček Jozefa, Št. Ferjan (Prim.).
 Kos Ana, Idrija.
 Kosovel Karmela, Sežana (Prim.).
 *Lapajne Ljubica, Idrija.
 Majdič Anica, Sp. Hudinja pri Celju (Štaj.).
 Makar Ljubica, Metlika.
 Mayer Marija, Šoštanj (Štaj.).
 Megušar Vida, Podzemelj.
 *Mihalič Nada, Ljutomer (Štaj.).
 Mikl Edita, Postojna.

Petrin Jozefa, Pesje (Štaj.).
 *Podboj Marija, Ljubljana.
 Požnen Lidvina, Brixlegg (Tirolsko).
 *Rosina Milovana, Ljutomer (Štaj.).
 *Rudolf Vida, Konjice (Štaj.).
 Schweiger Iva, Vižmarje.
 Sterlekar Stanislava, Ljubljana.
 *Švigelj Stanislava, Breg pri Borovnici.
 Tiplič Olga, Nestelbach (Štaj.)
 *Veninšek Marija, Rečica (Štaj.).
 Vičič Antonija, Ljubljana.
 *Zemljič Amalija, Luče (Štaj.)
 Zupanc Angela, Bršlin.
 Žargaj Zora, Ljutomer (Štaj.).
 *Železnikar Helena, Ljubljana.

Izredni gojenki:

Majdič Petka, Sp. Hudinja pri Celju (Štaj.).
 Pecher Marija, Škofja Loka.

37

IV. A razred.

Bajželj Ivana, Ljubljana.
 Bergant Mira, Zagreb (Hrv.).
 Boršnik Ana, Borovnica.
 *Burger Marija, Ribnica.
 Čefuta Kristina, Tomaj (Prim.).
 Čermák Božena, Ljubljana.
 *Felician Valerija, Gornji grad (Štaj.).
 Govékar Vera, Ljubljana.
 Govékar Vida, Ljubljana.
 *Hafner Ljudmila, Ljubljana.
 Kocbek Mila, Gornji grad (Štaj.).
 *Krajnik Nada, Kobarid (Prim.).

*Marčan Miroslava, Ljubljana.
 Milohnoja Klavdija, Ljubljana.
 Mrak Marija, Ljubljana.
 *Nitsch Mara, Črnomelj.
 Pirc Gabrijela, Ljubljana.
 Potrato Elizabeta, Ljubljana.
 *Povalej Pavla, Gradec (Štaj.).
 *Praprotnik Sabina, Ljubljana.
 Rainer Slava, Zagorje ob Savi.
 Savnik Vida, Ljubljana.
 Šever Vera, Št. Jernej.
 Ševčik Marija, Ljubljana.

*Tekavčič Avgusta, Ljubljana.
 Turk Marija, Ljubljana,
 Vehovec Marija, Mekinje.
 Wrinskele Ana, Vel. Lašče.
 *Železnik Gabrijela, Škofja Loka.

Izredne gojenke:

Gnezda Josipina, Zidani most (Štaj.).
 Gnezda Milena, Zidani most (Štaj.).
 Soršak Ana, Ljubljana.

32

IV. B razred.

Ahlin Ljudmila, Sp. Šiška.
 Babič Marta, Ljubljana.
 Baraga Marija, Postojna.
 Berčon Marija, Zagorje ob Savi.
 Fleš Terezija, Cazin (Bosna).
 *Fon Emilija, Celje (Štaj.).
 *Gabrijelčič Justina, Avče (Prim.).
 *Gregorčič Darinka, Litiija.
 Herbst Pavla, Sp. Šiška.
 Kočevar Gizela, Stari trg pri Ložu.
 *Kolšek Nada, Lož.
 *Kostanjevec Danica, Ljubljana.
 *Kotnik Zdenka, Brežice (Štaj.).
 Mahorčič Mara, Litiija.
 Matković Helena, Ljubljana.
 Meško Ilka, Maribor (Štaj.).
 Novak Leopoldina, Idrija.

Ocepek Emilija, Ljubljana.
 Ogrinc Antonija, Grahovo.
 Orožen Marta, Trebnje.
 Pauer Amalija, Ljubljana.
 *Rakovec Olga, Kranj.
 *Rakovec Cirila, Krško.
 Seunig Pavla, Ljubljana.
 Vičič Vera, Ljubljana.

Izredne gojenke:

Jug Angela, Sv. Peter pod Sv. Gorami (Štaj.).
 Likozar Frančiška, Godovič.
 Pavlin Marija, Podbrezje.
 Sturm Marija, Trst (Prim.).
 Virant Emilija, Ljubljana.

30

V. A razred.

*Bajt Terezija, Idrija.
 Boucon Angela, Ljubljana.
 Cepuder Irma, Ljubljana.
 Crobath Jožica, Kranj.
 *Debelak Josipina, Kovor.
 Felicijan Marija, Gornji grad (Štaj.).
 Jagodič Marija, Zg. Polskava (Štaj.).
 Jerman Marija, Krško.
 *Jermol Albina, Prečna.
 *Klobučar Stanislava, Trebnje.
 Koch Miroslava, Ljubljana.
 Kraškovic Jozefa, Ljubljana.
 *Krisch Cirila, Ljubljana.
 *Lužar Friderika, Postojna.
 Mally Vera, Ljubljana.
 *Meglič Sabina, Vransko (Štaj.).

*Meršol Zora, Kočevje.
 Mís Vlasta, Ljubljana.
 Modrijan Elizabeta, Zatičina.
 Oražem Nežika, Ribnica.
 Radaj Dragica, Tržič pri Ogulinu (Hrv.).
 Seunig Marija, Ljubljana.
 *Sušteršič Silva, Radovljica.
 Švigelj Hedvika, Gradič pri Brestu.
 Urbas Josipina, Zg. Logatec.
 Uršič Pavla, Ljubljana.
 Zakotnik Leopoldina, Ljubljana.

Izredna gojenka:

Trnkóczy pl. Zaszka Maruška, Celje (Štaj.).

28

V. B razred.

*Brenčič Marica, Celje (Štaj.).
 Cerjak Evgenija, Cerknica.
 *Čarman Emilija, Ljubljana.
 Derganc Julija, Ljubljana.
 Gabršek Ljudmila, Krško.
 Grošelj Frančiška, Dobje.
 *Groznik Angela, Višnja gora.
 *Horvat Olga, Orehek.
 Hribar Vida, Ljubljana.
 Klovar Štefanija, Ljubljana.
 Kokalj Kristina, Čajnica (Bosna).
 Konej Marija, Rajhenburg. (Štaj.)
 Lučnik Margareta, Ljubljana.
 Mayer Mara, Lože.

Mikl Frančiška, Logatec.
 *Novak Karla, Trebnje.
 Pirč Erna, Št. Vid pri Ljubljani.
 Splichal Judita, Kranj.
 Sturm Ana, Spljet (Dalm.).
 Šulič Josipina, Prvačina (Prim.).
 Šircelj Miroslava, Divača (Prim.).
 *Škerle Antonija, Ljubljana.
 *Vedernjak Flora, Idrija.
 Zamida Marija, Ljubljana.

Izredna gojenka:

Burnik Olga, Idrija.

25

VI. A razred.

Belič Pavla, Ljubljana.
 *pl. Ballogh Valerija, Ljubljana.
 *Cerk Helena, Žužemberk.
 Flis Vera, Mirke.
 *Guzelj Slava, Podgrad (Prim.).
 *Hribar Dragica, Celje (Štaj.).
 *Kessler Slava, Krško.
 *Kessler Vera, Krško.
 Knez Olga, Logatec.
 Kobal Ana, Vrhnika.
 Koch Vida, Ljubljana.
 Kosmač Marija, Ljubljana.
 Munda Marija, Marenberg (Štaj.).
 Naglas Jelka, Ljubljana.
 Okorn Zofija, Preddvor.

Perušek Marija, Podcerkev.
 Praprotnik Gabrijele, Novo mesto.
 *Sedlak Marija, Kopanj.
 Sever Franciška, Ljubljana.
 Simčič Antonija, Idrija.
 Stenovic Terezija, Plevlje (Sandžak Novi Pazar).
 Suša Angela, Dolenja vas pri Senožečah.
 *Vodišek Olga, Ljubljana.
 Zamida Milena, Kranj.

Izredna gojenka:

Mally Danica, Ljubljana.

25

VI. B razred.

Baran Julija, Soběslav (Češko).
 *Bole Cirila, Reka (Hrv.).
 *Černič Franciška, Ljubljana.
 Gabršek Zlatka, Krško.
 *Goropevšek Marija, Trbovlje (Štaj.).
 pl. Kleinmayr Tekla, Kastav (Prim.).
 Komotar Nada, Vrhnika.
 Kopčiva Marija, Ljubljana.
 Kozelj Marija, Ljubljana.
 Krisch Ottilija, Črnomelj.
 Kurent Felicita, Sevnica (Štaj.).
 Lapaine Nada, Idrija.
 *Lombar Angela, Ljubljana.

Malavrh Erna, Rakek.
 *Mayer Anka, Lože.
 Mis Ana, Ljubljana.
 Močnik Pavla, Idrija.
 *Pintar Julija, Hrastnik (Štaj.).
 *Podjed Angela, Videm (Štaj.).
 *Robnik Marija, Ruše (Štaj.).
 Sajovic Ivana, Št. Peter na Krasu.
 Sonc Amalija, Ljubljana.
 *Vik Božena, Ljubljana.
 Vodišek Jospina, St. Janž.
 Wiesmayer Pavla, Ljubljana.
 Žindra Klotilda, Šk. Loka.

26

Trgovski tečaj.

V šolskem letu 1912/3 so obiskovale ta tečaj:

Ahčin Izabela, Ljubljana.
 Birin Katarina, Vodice (Dalm.).
 Božič Julija, Loke pri Trbovljah (Štaj.).
 Bratanič Ana, Luče (Štaj.).
 Burja Justina, Ribnica.
 Debevec Rozalija, Ljubljana.
 Dolenc Terezija, Goggau (Koroško).
 Ferlič Martina, Novo mesto.
 Gabrovšek Angela, Vižmarje.
 Goederer Ema, Ortnek.
 Gostinčar Angela, Ljubljana.
 Habè Ivana, Ljubljana.
 Hafner-Kunstl Marta, Gradec (Štaj.).
 Jamar Minka, Ševlje.
 Josin Marija, Ljubljana.
 Klembas Terezija, Radeče pri Zid. mostu.
 Krivic Karlota, Divača (Prim.).
 Kunc Franciška, Ljubljana.
 Lassbacher Marija, Gradec (Štaj.).
 Macher Marija, Dóbrot v Boki Kotorski (Dalmacija).
 Mahorčič Ida, Litija.

Miklavec Ana, Ljubljana.
 Mikluš Zora, Bukovica (Prim.).
 Mohorič Leopoldina, Kranj.
 Novak Ana, Kamnik.
 Novak Terezija, Trst (Prim.).
 Pardubsky Elizabeta, Ljubljana.
 Petrovčič Stana, Ljubljana.
 Prekuh Uršula, Ljubljana.
 Premrov Marija, Martinjak.
 Schein Alojzija, Ljubljana.
 Seunig Gabrijele, Ljubljana.
 Štari Roza, Krško.
 Ševčik Margareta, Ljubljana.
 Tičar Ana, Ljubljana.
 Trošt Mihaela, Studenec pri Igu.
 Vanič Zofija, Krško.
 Vebajs Pavla, Dol pri Ljubljani.
 Verhunc Marija, Vižmarje.
 Vodè Pavla, Glince.
 Weber Ida, Zabukovje (Štaj.).
 Zabukovec Ana, Ljubljana.
 Žibert Elza, Gradec (Štaj.).

43

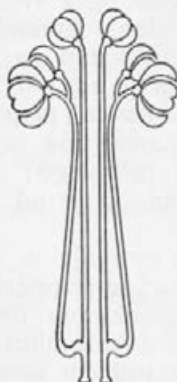
Izpit zrelosti

so napravile l. 1912. na c. kr. učiteljiščih naslednje absolventke pedag. tečaja :

Bloudek Edvarda, Idrija.
 Cepuder Amalija, Ljubljana.
 Deržaj Marija, Ljubljana.
 Drnovšek Franja, Loke pri Trbovljah (Štaj.).
 Gantar Ljudmila, Ljubljana.
 Gross Maksa, Ljubljana.
 Hrast Marija, Logatec.
 Kenda Frančiška, Idrija.
 Kern Marija, Kokrica.
 Komac Helena, Ljubljana.
 Koman Antonija, Ljubljana.

Košca Ana, Ljubljana.
 Maicen Roza, Vipava.
 Malenšek Marija, Zg. Tuhinj.
 Paulin Ljudmila, Črnomelj.
 Rupar Marija, Ljubljana.
 Sirk Ana, Ljubljana.
 Svetličič Ljudmila, Rakek.
 Ševčik Ana, Ljubljana.
 Širca Olga, Griže (Štaj.).
 Terpin Antonija, Idrija.
 Toplikar Ema, Ljubljana.

22

Mladika

je društvo, ki vzdržuje internat in petrazredno dekliško ljudsko šolo „Mladika“ ter kuharsko-gospodinjske tečaje.

Internat je od meseca septembra 1912. l. nastanjen v novodograjenem dvonadstropnem poslopju, ki se nahaja v najlepšem delu mesta, poleg mestnega dekliškega liceja. Glavno pročelje je obrnjeno proti Tivolskemu gozdu. Poslopje je obdano kroginkrog z vrtom in parkom.

Poslopje je popolnoma moderno opremljeno, ima vodovod, elektriško razsvetljavo, centralno kurjavo, 6 kabin za kopeli in veliko dvorano za igrišče v zimskem času. Prostora je za 100 in več gojenk. V penzionatu se goji poleg jezikov tudi glasba in petje. V higieničnem oziru je za gojenke najboljše preskrbljeno. Zavod ima svojega hišnega zdravnika, ki je za slučaj potrebe vsak hip na razpolago; za obolelo gojenko je vestno preskrbljeno v posebnem oddelku, ki je od drugih prostorov ločen in ima tudi svojo kabino za kopel.

V penzionat se sprejemajo notranje in vnanje gojenke.

Ljudska šola „Mladika“ se je pričela na podstavi razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 2. oktobra 1907, pod št. 5322 in je dobila pravico javnosti za vse razrede vsled ministr. odloka z dne 19. februarja 1911, št. 4026. Nastanjena je v pritličju mestnega dekliškega liceja.

Kuharsko-gospodinjsko šolo vodi gđč. Jerica Zemljanova. Vsak tečaj traja 5 mesecev. Higieno je poučeval mestni fizik in zdravstveni svetnik g. dr. O. Krajec, vse druge v to svrhu pripadajoče predmete pa gđč. voditeljica Zemljanova sama.

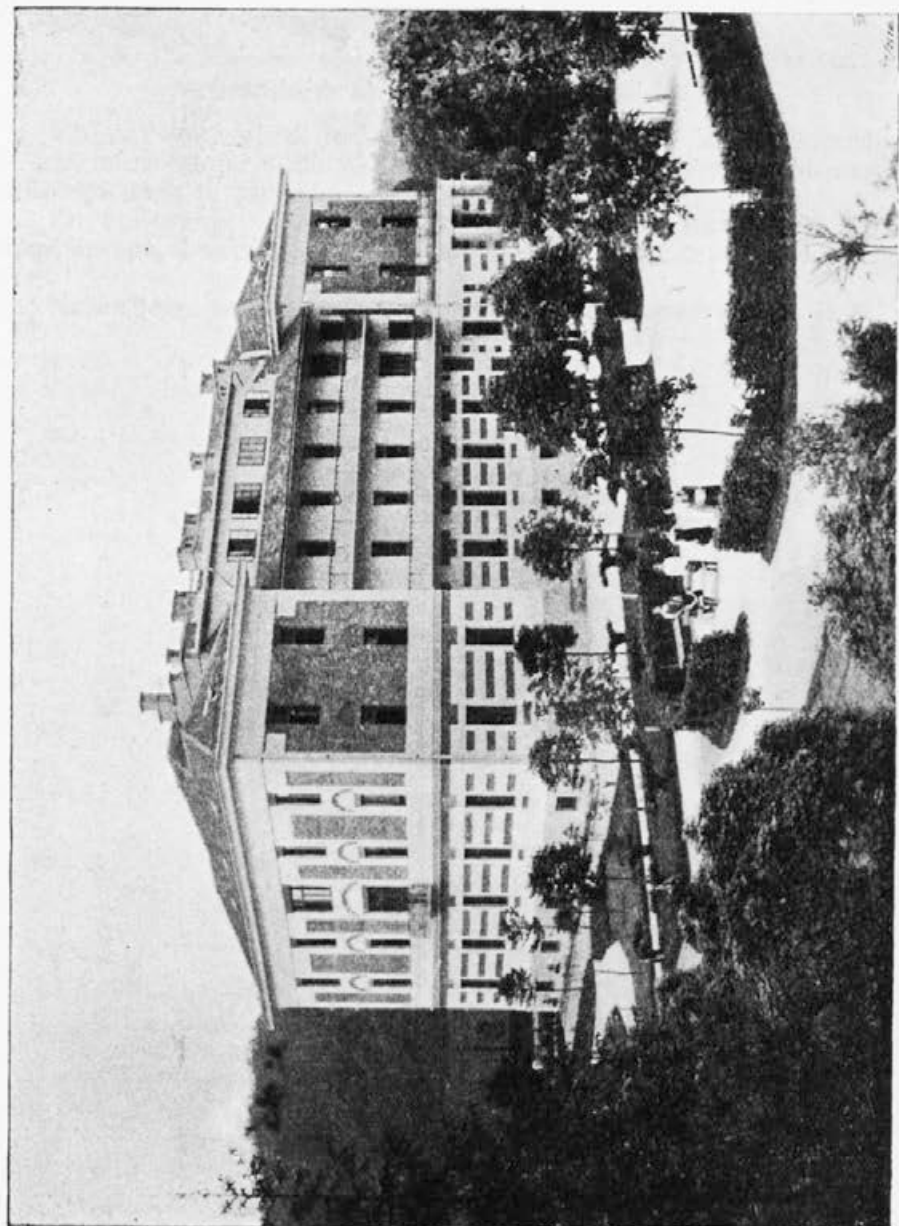
Nadzorovalno osebje v internatu:

- 1.) Wessner Marija, voditeljica,
- 2.) Wirgler Marija, prefekta,
- 3.) Medic Karolina, prefekta.

Učiteljsko osebje na ljudski šoli Mladike:

- 1.) Wessner Marija, začasna voditeljica.
- 2.) Grošelj Marija,
- 3.) Pleško Cirila,
- 4.) Gomilšek Marija,
- 5.) Arselin Marija,
- 6.) Prosenec Milica.

Verouk poučuje v vseh razredih licejski učitelj in katehet gospod Mlakar Janko.

Internat Mladika.

Sklep šolskega leta 1912/13.

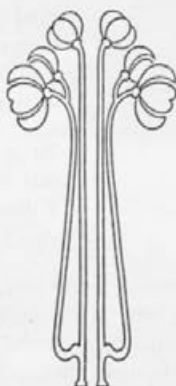
Šolsko leto se je sklenilo dne 15. julija 1913. Po sv. maši s „Te Deum“ se je vrnila mladina z učiteljstvom v šolo, kjer so se ji razdelila šolska naznanila in letna poročila.

Naznanilo o začetku šolskega leta 1913/14.

Vpisovanje učenk bode 14. julija t. l. od 10. do 12. ure dopoldne in 15. septembra t. l. od 9. do 12. ure dopoldne v šolskem poslopju mestnega dekliškega liceja (v pritličju).

Pri vpisovanju se je zglasiti z zadnjim šolskim naznanilom, nanovo vstopivšim pa s krstnim ali z rojstnim listom in izpričevalom o stavljenih kozah.

Natančnejša pojasnila daje vodstvo Mladike, Šubičeva ulica št. 9.

Nastop učenk „Mladike“ pri slavnosti dvestoletnega jubileja pragmatične sankcije.

Sestavila Marija Grošljeva.

1. slika.

Marija Terezija :

Za prestol zmanjkalo je princev
in v stiski Avstrija je bila,
zato pretela je nevarnost,
da jo razruši tuja sila.

Nikjer ni bilo odpomoči
in grabežljivih rok nešteto
je stezalo že dolge prste
v deželo, nam Avstrijcem sveto.

Na severu in na zahodu
povsod sovragi neodkriti,
s Francozi, Prusi in Španjoli
hoteli plen so razdeliti.

Nov zakon oče je postavil,
da reši Avstrijo razpada:
„Ker princev ni, naj hčerka moja
kot cesarica ljudstvu vlada.“

Zdaj vladam tu — jaz — prva žena,
neštete moje so dolžnosti,
a nimam je pesti jeklene
in moških nimam jaz kreposti.

Na glavi krona — jasna peza,
teži mi žezlo nežne dlani,
a dobra, blaga hočem biti,
otroci bodo mi udani.

Srcei mi žensko v prsih bije,
vsem hočem biti skrbna mati,
prostost, pravico in svobodo
tlačanom in trpinom dati.

2. slika.

Vstopijo: Barjan, tlačan in Janezek z Gorenjskega.

Barjan :

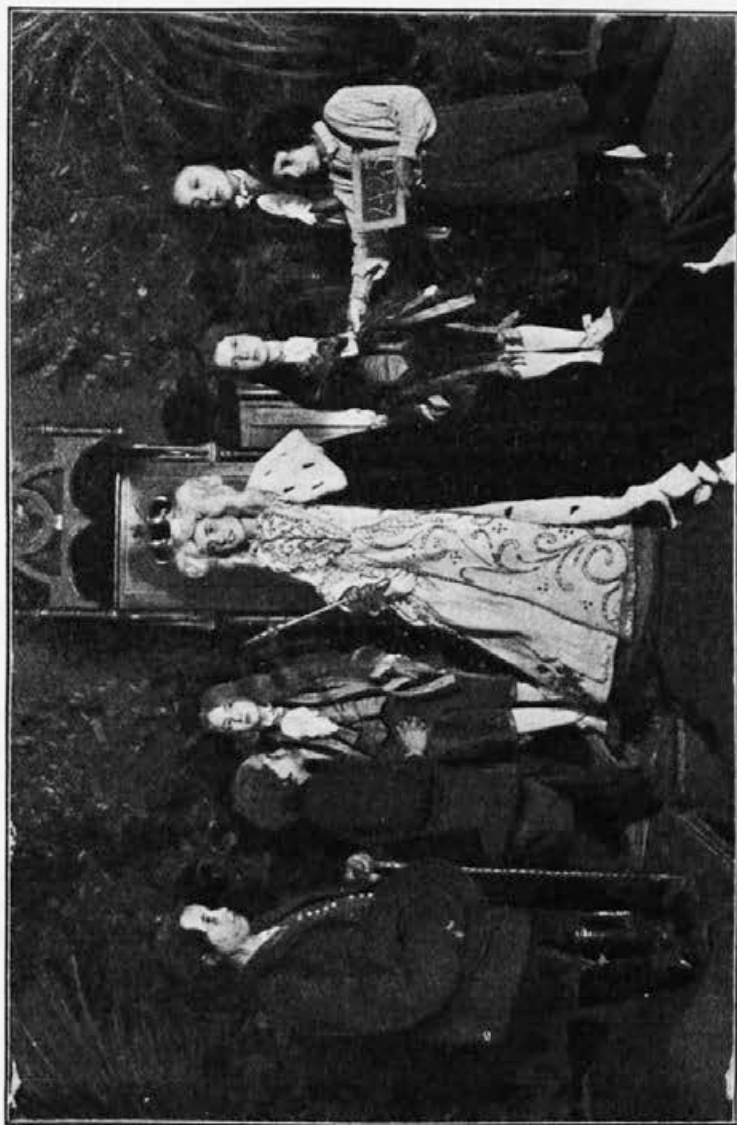
Južno od Ljubljane bele
razprostira se ravnina,
tja do Krima sega Barje,
moja to je domovina.

Brazde režem, zrno trosim,
znoj na čelu — v srcu nado,
ne dočaka žetve setev,
ne zoritve klasje mlado.

Raste žito, dviga klasje,
da blišči se v zori živo,
ni dopoldne še minilo,
val preplavi plodno njivo.

In po vodi splava nada,
delo pridnih rok in truda,
lakota na vrata trka, Cesarost,
in ta je huda.

Osušiti Barje naše,
misel to ste Vi sprožili,
nam obupanim trpinom
na pomoč hitite v sili.

Nastop učenk „Mladike“ pri slavnosti dvestoletnega jubileja pragmatične sankcije.

Tlačan :

Ob zori hodil sem na delo
in vračal se pod temni mrak,
ne zase, ne za deco svojo,
moj gospodar je bil grajšček!

Pred mano polje nedogledno,
nad mano solnca vroči sij,
za mano valpet, bič napeti,
brezupnost v srcu, trop skrbi.

Doma družinica uboga,
v gosteh za mizo črni glad, —
a tam na holmu je gostija,
v razkošju raja beli grad! . . .

Izrabili so me do mozga,
ves razoran je moj obraz,
poglejte vele, suhe roke
in krivi moj pogledjte stas.

Usmiljenja nikjer ni bilo,
pri Vas le, Vaša Cesarost,
vrnili ste nam čast človeško,
vrnite zlato nam prostost!

Marija Terezija :

Delo moje započeto
sin dovršil bo nekdanj,
vse pravice vaše svete
vam povrne spet nazaj.

Janezek z Gorenjskega :

Jaz šolarček sem, Janezek,
z Gorenjskega doma,
ne vem, zakaj na Dunaju
me nikdo ne pozna.

Doma prijateljčkov imam
na prstek vsak deset,
in najstarejši izmed nas
je star že osem let.

Od vseh prinašam, Cesarost,
najlepši Ti pozdrav,
ljubezen naša zvesta je
in trdna kot Triglav.

Martinek, Mihec, Ivanček
— skrivnost Ti bom izdal —
soldati bodo, da bo kaj,
in jaz njih general.

Za vzgojo nam skrbela boš,
aj, to ni mala reč,
na — pušeljček iz nageljčkov,
kaj ne, da so Ti všeč.

S slovenskim trakom jih povil,
jih Tebi dam v spomin,
jaz Janezek z Gorenjskega,
slovenskih staršev sin!

Marija Terezija :

Vseč si mi fantiček mali,
zvest Tvoj rod je, in udan,
Avstriji napoči nekdanj
lepši in jasnejši dan.

Statistični pregled učenk.

Razred	Število učenk	Med letn jih je			Število učenk 12. 6. 1912	Starost					Vera		Materni jezik		Stanje jih		Šola jih je obiskovala			Za vsi razred			Neizprašanih je ostalo	Koliko jih je pisalo			učenk	K	
		vstopilo	izstopilo	umrlo		6-7	7-12	12-13	13-14	nad 14	rimsko- kat.	druga	slov.	drugi	v Ljubljani	izven Ljubljane	prav pridno	pridno	manj pridno	sposobnih	ne- sposobnih	nesposob- nih v %		celo	pol	nič			
I.	45	—	2	—	43	6	37	—	—	—	43	—	43	—	43	—	43	42	1	—	40	3	7	1	18	4	21	—	—
II.	42	3	—	—	45	—	45	—	—	—	43	2	45	—	43	2	42	3	—	42	3	7	—	16	7	22	—	—	
III.	35	—	1	—	36	—	35	1	—	—	35	1	35	1	32	4	36	—	—	34	3	8	—	16	5	15	3	105	
IV.	36	2	—	—	38	—	—	36	2	—	38	—	38	—	32	6	38	—	—	34	4	12	—	16	12	10	4	180	
V.	35	2	4	—	33	—	24	4	4	1	33	—	33	—	27	6	33	—	—	33	5	15	—	16	6	11	3	211	

Imenik učenk.

I. razred.

Arko Antonija, Št. Vid pri Ljubljani.	Mancini Silva, Ljubljana.
Bajželj Marija, Ljubljana.	Mazi Metka, Ljubljana.
Barle Alojzija, Ljubljana.	Miklavc Ivana, Ljubljana.
Borštnik Marija, Borovnica.	Moran Jožefa, Ljubljana.
Cimerman Nada, Ljubljana.	Nessman Frančiška, Ljubljana.
Cimperman Marija, Ljubljana.	pl. Obereigner Nada, Buzet (Istra).
Dobršek Frančiška, Laški trg (Štajersko).	Pajnič Danica, Ljubljana.
Dobršek Friderika, Laški trg (Štajersko).	Papež Vera, Ljubljana.
Dolenc Henrika, Ljubljana.	Petek Kristina, Grabe (Štajersko).
Fatur Olga, Ljubljana.	Rovšek Olga, Ljubljana.
Florjančič Helena, Ljubljana.	Skulj Bogomila, Ljubljana.
Gabršek Ana, Ljubljana.	Smerke Bogomila, Ljubljana.
Götzl Martina, Ljubljana.	Smrečnik Angela, Ljubljana.
Grimm Gabrijela, Ljubljana.	Stepič Zofija, Ljubljana.
Horvat Vida, Gradac.	Urbanc Helena, Kranj.
Jeran Anica, Ljubljana.	Vavpotič Marija, Ljubljana.
Juh Slavica, Ljubljana.	Velepič Maksa, Ljubljana.
Klepec Blažena, Ljubljana.	Zajec Marija, Ljubljana.
Kosec Danica, Ljubljana.	Zupančič Ana, Ljubljana.
Košuta Olga, Sao Paolo (Brazilija).	Železnikar Bogomila, Ljubljana.
Krisper Frančiška, Gradec (Štajersko).	Neizprašana :
Lampič Gabrijela, Celje (Štajersko).	Nachtigal Marija, Ljubljana.

43

II. razred :

Barle Marija, Ljubljana.	Oman Marija Ana, Ljubljana.
Bučar Božena, Ljubljana.	Omota Jožefa, Ljubljana.
Cerkvenič Miroslava, Trst (Primorsko).	Orehek Silva, Ljubljana.
Černe Emilija, Ljubljana.	Pernuš Frančiška, Dolenji Logatec.
Debevec Nevenka, Ljubljana.	Pišlar Erži, (Budimpešta).
Detela Olga, Podgrad (Primorsko).	Polšak Marija Vera, Čitluk (Dalmacija).
pl. Grasselli Nikolaja, Ilirska Bistrica.	Popović Vera, Cerknica.
Grobelnik Magdalena, Ljubljana.	Praprotnik Štefanija, Ljubljana.
Gričar Frančiška, Trst (Primorsko).	Röthel Silvija, Ljubljana.
Hudales Ana, Ljubljana.	Sitar Ljudmila, Tržič.
Jeran Marija, Ljubljana.	Skalar Vera, Gradec.
Juvan Vida, Ljubljana.	Šternen Rozi, Monakovo (Bavarsko).
Kraigher Justina, Mokronog.	Štembal Marija, Ljubljana.
Lenček Katarina, Ljubljana.	Terpin Ana, Ljubljana.
Likar Zora, Ljubljana.	Tomažič Nada, Ljubljana.
Logar Elizabeta, Ljubljana.	Trnkóczy pl. Zaskáll Nadina, Ljubljana.
Lovše Marija, Ljubljana.	Urbančič Marija, Ljubljana.
Miculinič Metoda, Ljubljana.	Vakselj Helena, Ljubljana.
Maher Matilda, Skofja Loka.	Verbič Frančiška, Ljubljana.
Mohar Erna, Ljubljana.	Zorec Magdalena Jožefa, Ljubljana.
Mozetič Marija, Ljubljana.	Zupan Marija, Ljubljana.
Možina Viktorija, Radovljica.	Izvanredna gojenka :
Nagode Ida, Bašelj.	Souvan Elizabeta, Ljubljana.

45

III. razred.

Bajuk Mira, Ortnek.
 Bitenc Ana, Ljubljana.
 Cerar Silva, Ljubljana.
 Fatur Ljudmila, Ljubljana.
 Gaberšek Marija, Ljubljana.
 Gaberšek Mira, Ljubljana.
 Gärtner Ivanka, Rožna dolina.
 Gogala Anica, Ljubljana.
 Gričar Marjeta, Ljubljana.
 Hudales Marija, Ljubljana.
 Hribar Amalija, Ljubljana.
 Janežič Doroteja, Ljubljana.
 Jeglič Ana, Ljubljana.
 Kambič Vida, Ustje pri Vipavi.
 Kernc Marija, Glince
 Korenini Ernestina, Ljubljana.
 Kušar Zofija, Glince.
 Krisch Marija, Ljubljana.

Lampič Irma, Ljubljana.
 Logar Marija, Ljubljana.
 Magerl Ivana, Sp. Šiška.
 Maire Margareta, Passau.
 Mally Mara, Ljubljana.
 Mancini Ana, Ljubljana.
 Mrak Elizabeta, Ljubljana.
 Petrič Anica, Ljubljana.
 Ponikvar Pepi, Ljubljana.
 Praprotnik Marija, Kropa.
 Scagnetti Valerija, Videm.
 Skulj Marija, Tržišče.
 Tavčar Rozina, Ljubljana.
 Wider Mara, Ljubljana.
 Zajc Marija, Ljubljana.
 Zajec Franica, Kamnik.
 Zamljen Viktorija, Ljubljana.
 Zenkovich Marija, Reka.

36

IV. razred.

Anderwald Magdalena, Ljubljana.
 Artel Marija, Gradec.
 Bevk Marta, Idrija.
 Brovet Ana, Ljubljana.
 Brunet Miroslava, Ljubljana.
 Bukšič Viktorija, Ljubljana.
 Čeh Marija, Ljubljana.
 Debevc Božena, Kamnik.
 Hahn Margareta, Divača.
 Horvat Vladimira, Gradac.
 Kos Barbara, Trbovlje.
 Koščak Marija, Postojna.
 Košuta Marija, Sao Paolo (Brazilija).
 Mancini Marija, Ljubljana.
 Mazi Nadina, Ljubljana.
 Milavec Ljudmila, Ljubljana
 Mrak Dragica, Ljubljana.
 Nežman Štefanija, Brnca (Koroško).
 Nitsch Sabina, Vrhnika.

Papež Marija, Postojna.
 Petan Alojzija, Ljubljana.
 Petek Justina, Ljubno (Štajersko).
 Podbregar Jožefa, Ljubljana.
 Platiša Franciška, Glince.
 Pogačnik Nikita, Ljubljana.
 Povše Ana, Sp. Šiška.
 Puhek Alojzija, Ljubljana.
 Ravnikar Štefanija, Ljubljana.
 Skalar Ida, Gradec.
 Spindler Martina, Kamnik.
 Sturm Ida, Poljče.
 Stuck Julijana, Tinje (Koroško).
 Ševčik Vera, Ljubljana.
 Šporn Marija, Trbovlje.
 Tekavčič Ana, Ljubljana.
 Verbič Milena, Postojna.
 Weber Ljudmila, St. Pankrac (Štajersko).
 Zarnik Juta, Ljubljana.

38

V. razred.

Adamič Marija, Ljubljana.
 Bajuk Jelica, Trbiž (Koroško).
 Bergant Ivanka, Ljubljana.
 Bernik Adela, Radohova vas.
 Bežek Emilija, Školja loka.
 Bukšič Angela, Ljubljana.
 Ciuh Nadina, Ljubljana.
 Dolenc Kristina, Ljubljana.
 Janežič Antonija, Ljubljana.
 Jesih Valentina, Šiška.
 Kobe Marija, Predgrad.
 Kuralc Danica, Ljubljana.
 Logar Irma, Ljubljana.
 Majdič Marija, Spodnja Hudinja (Štajersko).
 Majdič Milena, Spodnja Hudinja (Štajersko).
 Marinko Antonija, Šiška.
 Markič Pavla, Ljubljana.

Mazelle Milena, Gradac.
 Miklavc Zofija, Ljubljana.
 Nagode Marija, Trst Primorsko.
 Petek Herma, Žalec (Štajersko).
 Pole Ivanka, Ljubljana.
 Praprotnik Jožefa, Ljubljana.
 Prekuh Jožefa, Ljubljana.
 Rozman Marija, Planina.
 Rudesch Olga, Ortnek.
 Škof Meta, Ljubljana.
 Škulj Marija, Pueblo Colorado (Sev. Amer.).
 Šubic Ana, Celje (Štajersko).
 Vogelcnik Vida, Ljubljana.
 Zajc Alojzija, Ljubljana.
 Zupančič Alojzija, Ljubljana.
 Zupančič Helena, Ljubljana.

33

VSEBINA.

	Stran
Kranjska — s posebnim ozirom na francosko medvladje in zopetno združitve s habsburško monarhijo. Spisala Frida Klečeva	3
Varujte cvetlice. Spisal I. Macher	13
Dvestoletni jubilej pragmatične sankcije	14
Šolska poročila.	
I. Učiteljstvo	16
II. Učni načrt	17
III. Učne knjige	20
IV. Naloge	22
V. Učila	29
VI. Statistika gojenk	34
VII. Zrelostne izkušnje	37
VIII. Pospeševanje pouka in telesnega razvoja mladine	37
IX. Važnejše odredbe višjih oblastev	41
X. Kronika	42
XI. Važnejše pravice gojenk in absolventk javnih dekliških licejev	44
XII. Posebni tečaji	45
XIII. Naznanilo o pričetku šolskega leta 1913/4	45
XIV. Imenik gojenk	47
Mladika	52
Nastop učenk „Mladike“ pri slavnosti dvestoletnega jubileja pragmatične sankcije. Sestavila Marija Grošljeva	56
Statistični pregled učenk	60
Imenik učenk	61

Zaznamek

člankov v dosedanjih izvestjih mestnega deklškega liceja v Ljubljani.

- 1.) 1907/08: **Mestni deklški licej.** Spisal Ivan Macher.
- 2.) 1908/09: **Skrbite za vzgojo svojih hčera.** Spisala Marija Wessnerjeva — **Jubilejna slavnost Njegovega Veličanstva.** Spisal Ivan Macher.
- 3.) 1909/10: **Dr. Jakob Zupan kot pesnik.** Spisal dr. Rudolf Molè — **Šolski zdravnik.** Spisala Marija Wessnerjeva.
- 4.) 1910/11: **Cesarja Franca Jožefa I. mestna višja deklška šola.** 1896/97—1910/11. Spisal Ivan Macher.
- 5.) 1911/12: **Šola in higiena.** Spisala Marija Wessnerjeva.

